

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 01 - Vyjmenovaná slova po „B“ - UČIVO

PSANÍ I, Í, Y, Ý V KOŘENI SLOV

Abychom správně doplňovali i, í, y, ý po obojetných souhláskách v kořeni slov, musíme

- umět poznat kořen slova
- umět při psaní i, í, y, ý v kořeni slov užívat vyjmenovaná slova

Ve slovech vyjmenovaných a s nimi příbuzných píšeme po obojetných souhláskách v kořeni slov y, ý.

Pokud slovo nepatří mezi vyjmenovaná slova a ani není s žádným z nich příbuzné, napíšeme po obojetných souhláskách v kořeni slov i, í.

Obojetné souhlásky jsou b, f, l, m, p, s, v, z.

Kořen je část slova, která je nositelem společného věcného významu všech příbuzných slov (například kov, kovář, kovadlina, kovárna, kovat, podkova ...).

VYJMENOVANÁ A PŘÍBUZNÁ SLOVA PO B

BÝT: dobýt, přibýt, pozbýt, nabýt, dobyt, vybýt, živobytí, bytí, zbytek, úbytek, přebytek, nadbytek, odbyt, bytí, bytost, dobyvatel, nazbyt, zbytečný, starobylá, bývalá

BYDLIT: zabydlit se, bydlení, bydliště, obydli

OBYVATEL: obývat, obyvatelstvo, obyvatelný

BYT: bytná, bytovka, obytný, bytový

PŘÍBYTEK

NÁBYTEK: nábytkářský, nábytkový

DOBYTEK: dobytče

OBYČEJ: obyčejný, obyčejně

BYSTRÝ: bystřina, bystrozraký, Bystřice, Bystrouška

BYLINA: býložravec, býlí, bylinářka, bylinkový

KOBYLA: kobylka, pakobylka, kobylinec, kobyli, Kobylisy

BÝK: býčí, býkovec

PŘIBYSLAV

Další slova s y, ý po b: Zbyněk, Bydžov, Hrabyně, Babylón, babyka.

Pozor na slova s i, í po b: hbitý, bílek, bič, bitva, bít, odbíjet (tlouct), bití, nabil (pušku), dobil, pobil (zvíře), bidlo (dřevěné), bílá (barva), líbit.

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.0918
VY 32 INOVACE 03

 evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma hodiny: Vyjmenovaná slova po "b"
Předmět: ČESKÝ JAZYK
Ročník: 5.
Klíčová slova: vyjmenovaná
Jméno autora: Mgr. Vít Čagánek
Škola - adresa: ZŠ a MŠ Zlechov, 687 10 Zlechov 229

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.
Byl uskutečněn z prostředků grantového projektu OPVK.

1

Cíl: Opakování vyjmenovaných slov po "b"
- výklad dvojic s odlišným psaním

Metodické poznámky:

List 3: bydlo / bidlo
List 4: dobýt / dobít
List 5: nabýt / nabít
List 6: býlí / bílí
List 7: odbyla / odbila

Metodické pokyny jsou uvedeny na jednotlivých stránkách.

2

bydlo (bydlení) / bidlo (tyč)

Trápí ho dobré bydlo.
(Má se dobře, ale není spokojený, nezdavě riskuje, aby získal větší jmění, přitom může přijít o to co má, tedy o dobré živobytí, včetně bydlení.)

Tonoucího vytáhli pomocí bidla.
Bidlo - přezdívka kluka, který je štíhlý a vysoký.

3

dobýt, dobyt, dobyvatel (dobude)

Dobývatel se chce někam dostat, chce tam být.
I když se při dobývání hradů válčilo a málokdy došlo k tomu, že byly vydány bez boje.

dobýt hrad

dobít (tlučením)

bicí souprava

Dobil psa halí.
Dobitý a hladový princ se skrýval v lese před loupežníky.

4

nabýt / nabít

Nabyl velkého majetku.
Lehce nabyl, lehce pozbyl.

Nabíjení telefonu trvalo celou věčnost.
Je třeba dobít baterii do fotoaparátu.

5

býlí (bylina) / bílí (natírat, malovat)

Na louce roste léčivé býlí.

Žáci často neznají tyto byliny: černobýl a zlatobýl.

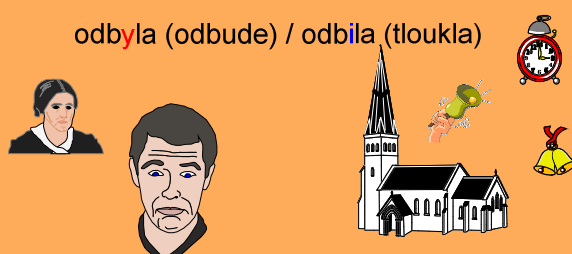

Tatínek mi bílí pokoj.

6

odbyla (odbude) / odbila (tloukla)

Selka odbyla žebračka.

Odbila dvanáctá hodina.

Odbyla jsem domácí úkol.

Hodiny odbili poledne.

Odbyla jeho vlídná slova přísným pohledem.

Odbíjení hodin ukončilo hru.

POUŽITÉ ZDROJE:

PROGRAMY:
SMART NOTEBOOK VER. 10.6.94.0
OpenOffice.org 3.3.0

UČEBNICE:
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 3. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 4. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 5. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 01 - Vyjmenovaná slova po „B“ – PRACOVNÍ LIST

Doplňte i/y ve výrazech:

ob__tný přívěs	nádob__čko pro panenky	b__dýlko
divoký b__ček	nový náb__tek	Kob__lisy
b__t ve škole	jedovatá b__lina	B__strozraký
městečko B__lovice	b__ložravé zvíře	obraz se mi líb__l
trvalé b__dliště	prohraná b__tva	veliká b__da
dobrá nab__dka	zb__tek plátna	černob__l
ob__nadlo	úzká šterb__na	náb__tkářský průmysl
úb__tek vody	ob__vatelé vesnice	nezlob__m se
zelený žab__nec	horská b__střina	b__lá barva
b__lil byt	přeb__tečný nábytek	tvrdá slab__ka
u Příb__slavi	krvavá b__tva	ub__vat na hmotnosti
rána b__kovcem	hb__tě pobíhal	letní b__t
obec B__strovany	sb__rání známek	průzračná b__tost
ab__chom odešli	zab__l mouchu	přib__t do třídy
dlouhá b__tva	přib__t obraz	pěkný b__t
nový přib__tek	domorodé ob__vatelstvo	práskat b__čem
rozb__tá hračka	pracuješ ledab__le	b__tový úřad
překrásný slab__kář	dlouhé b__dlo	zab__l zmiji
ob__čejný den	blesk b__je	sb__rat houby
kvetoucí zlatob__l	bába b__linářka	slíb__l návštěvu
b__dliš zde	léčivé b__liny	dob__t hrad

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 01 - Vyjmenovaná slova po „B“ – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Doplňte i/y ve výrazech:

obytný přívěs	nádobičko pro panenky	bidýlko
divoký býček	nový nábytek	Kobylisy
být ve škole	jedovatá bylina	Bystrozraký
městečko Bílovice	býložravé zvíře	obraz se mi líbil
trvalé bydliště	prohraná bitva	veliká bída
dobrá nabídka	zbytek plátna	černobýl
obinadlo	úzká šterbina	nábytkářský průmysl
úbytek vody	obyvatelé vesnice	nezlobím se
zelený žabinec	horská bystřina	bílá barva
bílil byt	přebytečný nábytek	tvrdá slabika
u Příbyslavi	krvavá bitva	ubývat na hmotnosti
rána býkovcem	hbitě pobíhal	letní byt
obec Bystrovany	sbírání známek	průzračná bytost
abychom odešli	zabil mouchu	přibýt do třídy
dlouhá bitva	přibít obraz	pěkný byt
nový příbytek	domorodé obyvatelstvo	práskat bičem
rozbitá hračka	pracuješ ledabyle	bytový úřad
překrásný slabikář	dlouhé bidlo	zabil zmiji
obyčejný den	blesk bije	sbírat houby
kvetoucí zlatobýl	bába bylinářka	slíbil návštěvu
bydliš zde	léčivé byliny	dobýt hrad

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 02 - Vyjmenovaná slova po „F“ a „L“ – UČIVO

VYJMENOVANÁ SLOVA PO F

V češtině žádná nemáme.

S tvrdým y se píší některá cizí slova, například **FYZIKA**.

VYJMENOVANÁ A PŘÍBUZNÁ SLOVA PO L

SLYŠET: uslyšet, vyslyšet, poslyš, slýchat, slyšení, nedoslýchavý, neslyšící, slyšitelný, neslychaný, neslyšně

MLÝN: mlynář, mlynářka, mlýnek, mlýnice, mlynářský

BLÝSKAT SE: zablýsknout se, blyštět se, blýskání, blýskavice, blyštivý, zablýskat

POLYKAT: spolykat, polykání

PLYNOUT: uplynout, rozplynout se, vyplynout, splývat, plyn, plynoměr, plynovod, plynárna, plynař, svítiplyn, bioplyn, plynojem, plynoucí

PLÝTVAT: vyplývat, plýtvání, plýtvající

VZLYKAT: rozvzlykat se, zalykat se, vzlyk, vzlykání

LYSÝ: lysina, lyska, Lysá hora

LÝTKO: lýtkový

LÝKO: lýkový, lýkožrout

LYŽE: lyžovat, zalyžovat si, lyžáky, lyžař

PELYNĚK: pelyňkový

PLYŠ: plyšový

Další slova s y, ý po l: olympiáda, Olymp, Volyně, plytký, vlýs.

Pozor na slova s i, í po l: líska, mlít, blízká, líže, lísá se, slíbit, líčit.

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.0918
VY 32 INOVACE 03

 evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma hodiny: Vyjmenovaná slova po "l"
Předmět: ČESKÝ JAZYK
Ročník: 5.
Klíčová slova: vyjmenovaná
Jméno autora: Mgr. Vít Čagánek
Škola - adresa: ZŠ a MŠ Zlechov, 687 10 Zlechov 229

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.
Byl uskutečněn z prostředků grantového projektu OPVK.

1

Cíl: Opakování vyjmenovaných slov po "l"
- výklad dvojic s odlišným psaním

Metodické poznámky:

List 3: blýská (se), blýskavice / blízká
List 4: mlýn / mlít
List 5: oplývat
List 6: lišaj + lišej
List 7: lyska / líska
List 8: lýkovec + lýčené / líčit
List 9: sličná + lisat (se)

Metodické pokyny jsou uvedeny na jednotlivých stránkách.

2

blýská (se), blýskavice / blízká

Při bouři se blýská a hřmí.
Bouřce říkáme také blýskavice.

blízká=nedaleká (blizoučká)
Píšeme měkké i a z.

Do blízké vesnice to bylo 5 km.

3

mlýn / mlít

- mlýn, mlýnek, mlynář, mlynářka, mlýnice
- mlít, semlít, umlít, domlít, nemlít, namlít
I když je slovo mlít slovem příbuzným, tak v něm píšeme měkké i, protože obsahuje koncovku -ít a ta je vždycky měkká.

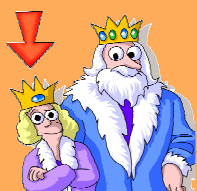
4

oplývat

Princezna oplývala krásou.
Starý král oplýval moudrostí.

oplývat = mít dostatek až nadbytek
oplývat = hýřit, překypovat

Opakem je postrádat, nemít.

5

lišaj **lišej**

lišaj Co je lišaj?

lišej Co je lišej?

6

lyska / líska

Kachna **lyska** je vodní pták.

Líska je strom či keř, který nám dává lískové oříšky.

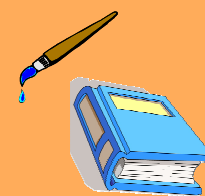
7

lýkovec + lýčený / líčený, líčit

lýčený = vyrobený z lýka
střevíce z lýčí

lýkovec = vzácný jedovatý keř

líčený = vypravovaný
líčit = natírat
líčit = vyprávět

8

sličná

sličná = leπά, krásná, půvabná,
líbezná, rozkošná

lísat (se)

lísat se = tulit se, otírat se, vinout se

V hanlivé mluvě ovšem "lísat se"
vyjadřuje, že někdo
někomu podlézá, pochlebuje mu.

9

POUŽITÉ ZDROJE:

PROGRAMY:
SMART NOTEBOOK VER. 10.6.94.0
OpenOffice.org 3.3.0

Foto:
Autor

UČEBNICE:
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 3. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 4. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 5. ročník

10

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 02 - Vyjmenovaná slova po „L“ – PRACOVNÍ LIST

Doplňte i/y ve výrazech:

červené l __ čko	lékařská prohl __ dka	housátka se l __ hnou
oxid uhl __ čitý	nebezpečný l __ kožrout	velký úkl __ d
čistý l __ mec	l __ dská práce	můj mal __ ček
L __ solaje	pěkné housl __ čky	mladý obl __ čej
pl __ šová hračka	l __ tovat	jedovatý pl __ n
jehl __ čnatý les	pevné l __ ko	mal __ ček
upl __ nulý týden	zlomená l __ že	l __ tostivá holčička
oční l __ čidlo	l __ heň housat	kl __ dně odpočívá
ml __ nské kolo	úporná pl __ seň	bledé l __ čko
bl __ skavá ozdoba	skl __ zeň ovoce	sl __ šitelný zvuk
pl __ nový vaříč	starostl __ vá matka	nepl __ tvej jídlem
kráva L __ ska	kl __ dný chlapec	chytrý L __ bor
l __ skové oříšky	rumová pral __ nka	město Tepl __ ce
pl __ nová lampa	mazlavá hl __ na	nesl __ šně se plíží
dítě zavzl __ kalo	ml __ t mouku	bl __ zká řeka
meruňková kobl __ žka	při bouřce se bl __ ská	mráček se rozpl __ nul
l __ stí žloutne	L __ sá nad Labem	město Vol __ ně
bl __ sknout se	hliníková vidl __ čka	l __ ska je keř
l __ tkový sval	dobrá ml __ nářka	opera Dal __ bor
lítostivý vzl __ kot	pl __ nulá řeč	okurková pl __ seň
rozpl __ val se štěstím	venku se bl __ ská	stará l __ pa

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 02 - Vyjmenovaná slova po „L“ – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Doplňte i/y ve výrazech:

červené líčko	lékařská prohlídka	housátka se líhnou
oxid uhličitý	nebezpečný lýkožrout	velký úklid
čistý límec	lidská práce	můj malíček
Lysolaje	pěkné housličky	mladý obličej
plyšová hračka	lítovat	jedovatý plyn
jehličnatý les	pevné lýko	malíček
uplynulý týden	zlomená lyže	lítostivá holčička
oční líčidlo	líheň housat	klidně odpočívá
mlýnské kolo	úporná plíseň	bledé líčko
blýskavá ozdoba	sklizeň ovoce	slyšitelný zvuk
plynový vaříč	starostlivá matka	neplýtvej jídlem
kráva Lyska	klidný chlapec	chytrý Libor
lískové oříšky	rumová pralinka	město Teplice
plynová lampa	mazlavá hlína	neslyšně se plíží
dítě zavzlykalo	mlít mouku	blízká řeka
meruňková kobližka	při bouřce se blýská	mráček se rozplynul
listí žloutne	Lysá nad Labem	město Volyně
blýsknout se	hliníková vidlička	líska je keř
lýtkový sval	dobrá mlynářka	opera Dalibor
lítostivý vzlykot	plynulá řeč	okurková plíseň
rozplýval se štěstím	venku se blýská	stará lípa

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 03 - Vyjmenovaná slova po „M“ – UČIVO

VYJMENOVANÁ A PŘÍBUZNÁ SLOVA PO M

MY

MÝT: umýt, omýt, vymýt, smýt, mydlit, namydřit, mýdlo, mydlinky, umyvadlo, pomyje, mycí

MYSLIT: vymyslet, usmyslet si, přemýšlet, myšlení, myšlenka, úmysl, smysl, nesmysl, myslivec, průsmyk, Přemysl, Křesomysl, myslící, zlomyslný

MÝLIT SE: zmýlit se, pomýlit se, omyt, mýlka, zmýlená, neomylný

HMYZ: hmyzožravec, hmyzí

MYŠ: myš, myšák, myšina

HLEMÝŽD: hlemýžď

MÝTIT: vymýtit, mýtina, mýtné, mýto, vymýcený

ZAMYKAT: odemykat, nedomykat, přimykát se, zamykání, odemykání

SMÝKAT: smýčít, smyk, průsmyk, výmyk, smyčec, smyčka, smyčcový

DMÝCHAT: dmýchadlo

CHMÝŘÍ: chmýříčko, ochmýřit se

NACHOMÝTNOUT SE: nachomýtnutí

LITOMÝŠL

Další slova s y, ý po m: mys, Kamýk.

Pozor na slova s i, í, po m: mi (mně), mít (vlastnit), milá, mjí, míchat, mířit, umíme, umívá, mizet, místo.

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.0918
VY 32 INOVACE 03

 evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma hodiny: Vyjmenovaná slova po "m"
Předmět: ČESKÝ JAZYK
Ročník: 5.
Klíčová slova: vyjmenovaná
Jméno autora: Mgr. Vít Čagánek
Škola - adresa: ZŠ a MŠ Zlechov, 687 10 Zlechov 229

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.
Byl uskutečněn z prostředků grantového projektu OPVK.

1

Cíl: Opakování vyjmenovaných slov po "m"
- výklad dvojic s odlišným psaním

Metodické poznámky:

List 3: mýval / míval
List 4: Přemysl a další jména
List 5: omílat / omyl
List 6: výmyk + myslivec
List 7: smyčka, smyčec / mihotat
List 8: průsmyk

Metodické pokyny jsou uvedeny na jednotlivých stránkách.

2

mýval / míval

 Medvídek mýval se rád umývá.

Míval jsem psa, kočku, auto, ale všechno mi ukradli.

3

Přemysl a další jména

Přemysl, Přemyslovci, Křesomysl, Nezamysl

Nezamyslice - obec pojmenovaná podle jednoho z

Kamýk - část Prahy 12

Myjava - město na Slovensku

Vysoké Mýto - město

kat Mydlář - nejslavnější český kat

Litomyšl - město. Víš, kdo se v něm narodil?

Václav Myslбек - sochař. Víš kde je jeho nejznámější socha?

HORYMÍR a ŠEMÍK

4

omílat = ohlázovat
přemílat = opakovat
= přetřásat

omyl = chyba
mýlka = pochybení
= nedopatření
= přehmat

Promiňte, to je omyl.

omyl = tvar slovesa "omýt"
(umýt, opláchnout, očistit, smýt, spláchnout)

5

výmyk

Výmyk na hrazdě - cvičenec sebou smýkne a je to.

myslivec

Myslivec musí přemýšlet, kam střílí, aby se nestalo neštěstí.

6

smyčka

mihoťat
= mihoť, zachvívat, kmitat
mihoťavý plamen svíčky

smyčec

7

průsmyk

Nižší místo na horském hřebeni.
Cesta se tudy jakoby prosmýkne.
Silnice jsou logicky vedeny průsmyky,
protože je to méně obtížné i méně nákladné.

8

POUŽITÉ ZDROJE:

PROGRAMY:
SMART NOTEBOOK VER. 10.6.94.0
OpenOffice.org 3.3.0

Foto:
Autor

UČEBNICE:
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 3. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 4. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 5. ročník

9

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 03 - Vyjmenovaná slova po „M“ – PRACOVNÍ LIST

Doplňte i/y ve výrazech:

m__hnout se	rozlehlá m__stnost	vým__k na hrazdě
sedm__kráska	sm__čka na laně	Lucinka je neom__lná
m__ší díra	první m__sto	malá m__stnost
bezm__šlenkovitě	nevysm__vej se	m__lné názory
užitečný hm__zožravec	nem__líme se	m__rové jednání
děti se m__jí	um__vat si ruce	usm__váme se
Šem__k	správná m__ra	m__slivecký klobouk
správné m__šlení	bílá m__ška	veliký om__l
usm__říme se	M__lada čte	ochm__řené house
nové um__vadlo	to je vým__sl	mokrý jako m__š
nová m__šlenka	m__se máme	m__sto u okna
slunná m__tina	m__stní záležitost	malý om__l
skleněná m__ska	ulom__l větev	nem__lá hádka
korm__delník	v Litom__šli	budeme prom__tat
malý m__ček	zam__tnutá žádost	um__š dobře plavat
vym__sl el příklad	m__lá má	m__rný člověk
dobře se nam__dlil	Přem__sl a Libuše	vym__slet příklad
um__j si ruce	čas rychle m__jí	vym__šlet úkoly
hm__zožravá rostlina	škodlivý hm__z	úzký průsm__k
Em__lka pracuje	m__líte se	M__lena počítá
um__me počítat	auto dostalo sm__k	svědom__tý žák

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 03 - Vyjmenovaná slova po „M“ – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Doplňte i/y ve výrazech:

mihnout se	rozlehlá místnost	výmyk na hrazdě
sedmikráska	smyčka na laně	Lucinka je neomylná
myší díra	první místo	malá místnost
bezmyšlenkovitě	nevysmívej se	mylné názory
užitečný hmyzožravec	nemýlíme se	mírové jednání
děti se myjí	umývat si ruce	usmíváme se
Šemík	správná míra	myslivecký klobouk
správné myšlení	bílá myška	veliký omyl
usmíříme se	Milada čte	ochmýřené house
nové umývadlo	to je výmysl	mokrý jako myš
nová myšlenka	my se máme	místo u okna
slunná mýtina	místní záležitost	malý omyl
skleněná miska	ulomil větev	nemilá hádka
kormidelník	v Litomyšli	budeme promítat
malý míček	zamítnutá žádost	umíš dobře plavat
vymyslel příklad	milá má	mírný člověk
dobře se namydlil	Přemysl a Libuše	vymyslet příklad
umyj si ruce	čas rychle míjí	vymýšlet úkoly
hmyzožravá rostlina	škodlivý hmyz	úzký průsmyk
Emilka pracuje	mýlíte se	Milena počítá
umíme počítat	auto dostalo smyk	svědomitý žák

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 04 - Vyjmenovaná slova po „P“ - UČIVO

VYJMENOVANÁ A PŘÍBUZNÁ SLOVA PO P

PÝCHA: pyšnit se, pýchavka, přepych, pyšný, pych

PYTEL: pytlíček, pytlovat, pytláčit, pytlák, pytlovina, strašpytel, pytlácký

PYSK: pyskatý, ptakopysk

NETOPÝR: netopýří

SLEPÝŠ: slepýší

PYL: pylový, opylovat

KOPYTO: lichokopytník, sudokopytník, kopýtko

KLOPÝTAT: klopýtnutí, klopýtající

TŘPYTIT SE: zatřpytit se, třpyt, třpytka, třpytkování

ZPYTOVAT: jazykozpytec, nevyzpytatelný, zpytující

PYKAT: odpykat

PÝR

PÝŘIT SE: zapýřit se

ČEPÝŘIT SE: rozčepýřený, čepýření

Pozor na slova s i, í, po p: slepíš (lepidlem), pil (vodu), píchá, opílovat (pilníkem), písek, píle, napínat, piliny, pila.

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.0918
VY 32 INOVACE 03

 evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma hodiny: Vyjmenovaná slova po "p"
Předmět: ČESKÝ JAZYK
Ročník: 5.
Klíčová slova: vyjmenovaná
Jméno autora: Mgr. Vít Čagánek
Škola - adresa: ZŠ a MŠ Zlechov, 687 10 Zlechov 229

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.
Byl uskutečněn z prostředků grantového projektu OPVK.

1

Cíl: Opakování vyjmenovaných slov po "p"
- výklad dvojic s odlišným psaním

Metodické poznámky:

List 3: pikat / pykat
List 4: slepíš / slepýš
List 5: zpívat, píchá / pýcha, pýchavka, zpychnout
List 6: pil / pyl
List 7: pilník, spis / nevyzpytatelný + opílovat / opylovat
List 8: suchopýr

Metodické pokyny jsou uvedeny na jednotlivých stránkách.

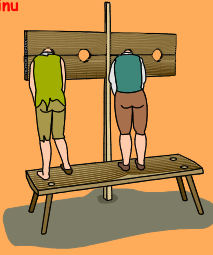
2

pikat / pykat

pikat při hře

**pykat = trpět za chybu
odpykat si trest ve vězení
odpykat vinu**

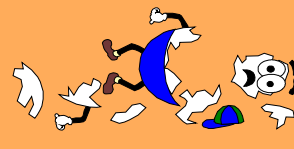
Sloveso pikat mají ve svém slovníku především děti. Píkat nebo také piklovat znamená hlídat určitě stanoviště, vyhrazené místo vane píle, kam ostatní hráči nemají přístup. Mezitím, co se ostatní běží schovávat, pikající u píky pika, přesněji řečeno nedívá se předem domluvenou dobu, například než odříká nějakou říkanku jako: „Deset dvacet třicet, narodil se Frítek, před píkolou za píkolou nikdo nesmí stát, nebo nebude hrát!“ Teprve pak začne hlídat ostatní a koho uvidí jde pikat místo něj. Musí si ale píkolu hlídat, aby nebyl odpíkan znovu sám. Hra se pochopitelně jmenuje píkaní (nebo přesněji na píkanou). Dětské pikat je asi odvozeno od citoslovce píky, píky, kterým se píkaná doprovází.

3

slepíš / slepýš

Slepíš model letadla či rozbitý hrnek.

Slepýš vypadá jako had, ale je to ještěrka.

4

zpívat **Pamatuji si: měkké i a vždy se z.**

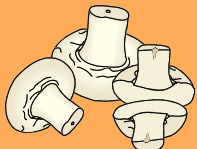
píchá **infinitiv "píchat" = zabodávat**

pýcha **pyšný - (hrdopýšek)**
= domýšlivost, nadutost, přehnaná hrdost

zpychnout = stát se pyšným

pýchavka = houba kulovitého tvaru

5

pil / pyl

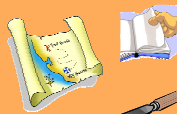

Včely sbírají pyl. (žlutý prášek z květu)

Měl žízeň, tak pil a pil. (přijímat tekutinu)

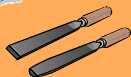

6

spis = listina, dokument, písemnost

pilník = nástroj k ubírání materiálu z povrchu

pilovat, opilovat, vypilovat

= obrušovat, uhlazovat, brousit, obrousit, vylepšovat

opylovat

= znamená u rostlin oplodnit

nevyzpytatelný = nevypočitatelný, neodhadnutelný

7

suchopýr

pýr

8

POUŽITÉ ZDROJE:

PROGRAMY:
SMART NOTEBOOK VER. 10.6.94.0
OpenOffice.org 3.3.0

Foto:
Autor

UČEBNICE:
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 3. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 4. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 5. ročník

9

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 04 - Vyjmenovaná slova po „P“ – PRACOVNÍ LIST

Doplňte i/y ve výrazech:

zarostlé p__rem	rosa se zatřp__tila	líný Pep__k
sudokop__tník	krocan se čep__ří	neop__suj
suché p__liny	tma jako v p__tli	top__t v kamnech
nalep__l známku	dálnop__s	slep__š není had
sáček z p__tloviny	p__lník	nejp__lnější žák
nap__navé příběhy	nep__šni se	oslnivý třp__t
p__lka	p__sčíté dno	p__šná princezna
koup__t knihu	nep__skej hlasitě	p__šně si vykračoval
posp__chal do školy	odp__kat trest	starý pap__r
bílé p__chavky	neklop__tni přes pařez	p__šeme na stroji
děti p__jí mléko	bodlák p__chá	p__vovar
dobré lep__dlo	p__tel pilin	hrajeme si na p__sku
nap__navá kniha	mladý slep__š	nap__j se mléka
silný sp__s	nová p__sanka	žlutý p__l
slep__t obrázek	houba p__chavka	neznámý chlap__k
poraněný p__sk	zp__tovat svědomí	rozčep__ření vrabci
přep__sované písmeno	netop__ří let	nabroušená p__la
lep__vá pryskyřice	p__linová kamna	p__cha je ošklivá
hromádky p__ru	lehké p__rko	přep__chové auto
poranil se na p__sku	kozí p__sk	třp__tící se oči
nap__nat luk	látkový p__tlíček	p__šnit se cizím peřím
vyp__skl hlasitě	lodní kap__tán	p__sařská chyba

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 04 - Vyjmenovaná slova po „P“ – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Doplňte i/y ve výrazech:

zarostlé pýřem	rosa se zatřpytila	líný Pepík
sudokopytník	krocán se čepýří	neopisuj
suché piliny	tma jako v pytlí	topit v kamnech
nalepil známku	dálnopis	slepýš není had
sáček z pytloviny	pilník	nejpilnější žák
napínavé příběhy	nepýšni se	oslnivý třpyt
pilka	písčité dno	pyšná princezna
koupit knihu	nepískej hlasitě	pyšně si vykračoval
pospíchal do školy	odpykat trest	starý papír
bílé pýchavky	neklopýtni přes pařez	píšeme na stroji
děti pijí mléko	bodlák píchá	pivovar
dobré lepidlo	pytel pilin	hrajeme si na písku
napínavá kniha	mladý slepýš	napij se mléka
silný spis	nová písanka	žlutý pyl
slepit obrázek	houba pýchavka	neznámý chlapík
poraněný pysk	zpytovat svědomí	rozčepýření vrabci
přepisované písmeno	netopýří let	nabroušená pila
lepivá pryskyřice	pilinová kamna	pýcha je ošklivá
hromádky pýru	lehké pířko	přepychové auto
poranil se na pysku	kozí pysk	třpytící se oči
napínat luk	látkový pytlíček	pyšnit se cizím peřím
vypíslk hlasitě	lodní kapitán	písařská chyba

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 05 - Vyjmenovaná slova po „S“ - UČIVO

VYJMENOVANÁ A PŘÍBUZNÁ SLOVA PO S

SYN: synovec, synek, synáček, synovská

SYTÝ: nasytit, zasytit, dosyta, sytost, nasycený, přesycený

SÝR: sýrový, syreček, sýrárna

SYROVÝ: syrovinka, syrovátka

SYCHRAVÝ: sychravo, Sychrov

USYCHAT: zasychat, vysychat, vysychání

SÝKORA: sýkorka, sýkorčí

SYSEL: syslí

SÝČEK: sýčkovat

SYČET: zasyčet, syčení, sykot, sykavka, syčák, syčící

SYPAT: posypat, nasypat, zasypat, dosypat, odsypat, vysypat, obsypat, přesypat,
sypání, násyp, zásyp, přesyp, osypky, sýpka

Pozor na slova s i, í, po s:

síra, sít, posílat, sípat, usínat, osika, síť, sídlit, síto, sirup, sívá, síň.

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.0918
VY 32 INOVACE 03

 evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma hodiny: Vyjmenovaná slova po "s"
Předmět: ČESKÝ JAZYK
Ročník: 5.
Klíčová slova: vyjmenovaná
Jméno autora: Mgr. Vít Čagánek
Škola - adresa: ZŠ a MŠ Zlechov, 687 10 Zlechov 229

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.
Byl uskutečněn z prostředků grantového projektu OPVK.

1

Cíl: Opakování vyjmenovaných slov po "s"
- výklad významu slov a psaní -i, - í / -y, -ý

Metodické poznámky:

List 3: osina, sivý
List 4: síra / sýra, syrovátka
List 5: syrový, syrovinka
List 6: sípat / sypat, sypkovina, násyp
List 7: osiřet, osiřelá
List 8: síť, sítko

Metodické pokyny jsou uvedeny na jednotlivých stránkách.

2

osina
ochranný výrůstek na obalu semene obilí

sivý, sívá
šedivý

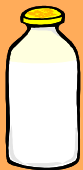
3

síra

kus sýra

žlutý nerost

syrovátka
- vzniká při výrobě sýrů nebo tvarohu
- má spoustu vzácných vlastností
- obsahuje vitamíny a minerály

4

syrový

- neuvařený
- tepelně neupravený
- * syrová zelenina
- * syrové maso

syrovinka

Ryzec syrovinka je houba.
Pojídat je ho možno i za syrova,
obvyčejně se však tepelně připravuje, např. opéká.

5

sípat = chraptět Rrrrrrrrrrr.

sypat = vyjmenované slovo (házet, vysypávat)

sypkovina = hustá tkanina používaná na povlaky plněné peřím

násyp = umělá vyvýšená stavba v terénu, vzniklá nasypáním materiálu (obvykle zemina, kamení, hlína).
Násyp může sloužit jako součást opevnění, součást dopravních staveb (například součást železničního spodku nebo podklad silnice), protihluková bariéra či jen uložení nepotřebného sypkého materiálu.

6

osiřet, osiřelá

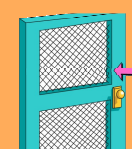

osiřet
= ztratit rodiče
= osamět
= vyprázdnit se, být opuštěn

7

sítko na čaj

síto proti hmyzu

sít - používat síto či zasévat

sítka na motýly

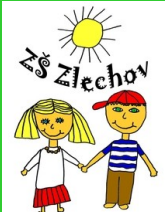
8

POUŽITÉ ZDROJE:

PROGRAMY:
SMART NOTEBOOK VER. 10.6.94.0
OpenOffice.org 3.3.0

Foto:
Autor

UČEBNICE:
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 3. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 4. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 5. ročník

9

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 05 - Vyjmenovaná slova po „S“ – PRACOVNÍ LIST

Doplňte i/y ve výrazech:

svatební s __ ň	pevná s __ t'	s __ novská láska
rozlehlá s __ pka	mus __ me pracovat	nes __ čkuj
Měs __ ce ubývá	s __ pká zemina	nos __ t aktovku
s __ slí doupě	bystrá las __ čka	malá las __ čka
ostrý s __ kot	dětské os __ pky	mít os __ pky
zápach s __ ry	přes __ pací hodiny	chutný s __ reček
malinový s __ rup	pos __ lovací přístroj	s __ lné lano
otrlý zlos __ n	dlouhá s __ ň	vůně s __ ra
zámek S __ chrov	pus __ nka	s __ rotek
has __ cí přístroj	zes __ nat vzteky	s __ rové pečivo
s __ rovátka	s __ lonové vlákno	kyselina s __ rová
přes __ cený žaludek	nadpřirozená s __ la	letní s __ dlo
písečný přes __ p	třást se jako os __ ka	podus __ t maso
plná s __ pka	rozmanité s __ ry	bratrův s __ novec
s __ kora koňadra	s __ rová pomazánka	s __ lný provaz
nové s __ dliště	květiny us __ chají	veliký s __ lák
je s __ chravo	milý ps __ k	spěšná zás __ lka
s __ tý člověk	s __ dliště	zes __ lená zeď
s __ čící husa	s __ ček houká	mas __ tý guláš
nové tis __ ciletí	sladký s __ rup	s __ rařství
bílý pros __ nec	os __ kové listy	s __ korčí hnízdo
vys __ paný pytel	směs __ ce semen	s __ rný důl
s __ pký sníh	vykrmený s __ sel	železné s __ to

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 05 - Vyjmenovaná slova po „S“ – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Doplňte i/y ve výrazech:

svatební síň	pevná síť	synovská láska
rozlehlá sýpka	musíme pracovat	nesýčkuj
Měsíce ubývá	sypká zemina	nosit aktovku
syslí doupě	bystrá lasička	malá lasička
ostrý sykot	dětské osypky	mít osypky
zápach síry	přesýpací hodiny	chutný syreček
malinový sirup	posilovací přístroj	silné lano
otrlý zlosyn	dlouhá síň	vůně sýra
zámek Sychrov	pusinka	sirotek
hasící přístroj	zesínat vzteky	sýrové pečivo
syrovátka	silonové vlákno	kyselina sírová
přesycený žaludek	nadpřirozená síla	letní sídlo
písečný přesyp	třást se jako osika	podusit maso
plná sýpka	rozmanité sýry	bratrův synovec
sýkora koňadra	sýrová pomazánka	silný provaz
nové sídliště	květiny usychají	veliký silák
je sychravo	milý psík	spěšná zásilka
sytý člověk	sídliště	zesílená zeď
syčící husa	syček houká	masitý guláš
nové tisíciletí	sladký sirup	sýrašství
bílý prosinec	osikové listy	sýkorčí hnízdo
vysypaný pytel	směsice semen	sírný důl
sypký sníh	vykrmený sysel	železné síto

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 06 - Vyjmenovaná slova po „V“ - UČIVO

VYJMENOVANÁ A PŘÍBUZNÁ SLOVA PO V

VY

VYSOKÝ: vyvyšovat se, převyšovat, povýšit, zvýšit, výška, vysočina, zvsoka, výškový, vyšší, Vysočany, Vyšehrad

VÝT: zavýt, vytí, vyjící

VÝSKAT: zavýskat, výskání

ZVYKAT: zvyk, přivyknout, navyknout, zvyklost, zvykání, zlozvyk, návyk, obvyklý, nezvyk

ŽVÝKAT: žvýkačka, žvýkací, žvýkání, přežvýkavec, dožvýkat, nežvýkat, přežvykovat

VYDRA: vydří, vydřiduch

VÝR: Výrovka, výří (pero)

POVYK: povykující

VÝHEŇ

SLOVA S PŘEDPONOU VY-, VÝ-: výlet, výzva, výbava, výklenek, výborný, vysvědčení, výstava, výbor, vydatný, výtečný, vycházka, vykupovat, vyletět, vyset (semena)

Další slova s y, ý po v: vyžle (původně - mládě loveckého psa), vyza (druh ryby).

Pozor na slova s i, í, po v:

vidět, viset, vinout, viklat,

vikýř, vidlička, vískat (ve vlasech), závidět, zavírat, vídat, svítit, vítr, vichřice, chvíle, víko, vina, vítěz, vír (vodní a větrný), vila (dům, věneček), víla, víra, vížka (věžička), víska (vesnice).

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.0918
VY 32 INOVACE 03

 evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma hodiny: Vyjmenovaná slova po "v" - část I
Předmět: ČESKÝ JAZYK
Ročník: 5.
Klíčová slova: vyjmenovaná
Jméno autora: Mgr. Vít Čagánek
Škola - adresa: ZŠ a MŠ Zlechov, 687 10 Zlechov 229

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.
Byl uskutečněn z prostředků grantového projektu OPVK.

1

Cíl: Opakování vyjmenovaných slov po "v"
- výklad významu typických slov - část I

Metodické poznámky:

List 3: Vyšehrad, výš / víš
List 4: výr / vír
List 5: vyje / vije
List 6: výskat / vískat
List 7: vidět, viset / vyset
List 8: vinout, viklat

Metodické pokyny jsou uvedeny na jednotlivých stránkách.

2

Vyšehrad
Tam na skále stál hrad Vyšehrad a z něho kdys skočil
Horymír na Šemíkovi do Vltavy.

Dým stoupal výš a výš. Víš či nevíš, kde je sever?

výš / víš

3

výr / vír

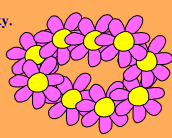

vzdušný vír
a
vodní vír

výr = druh sovy

Prach se víří.

4

vyje / vije

Psi vyjí na měsíc. Dívčata viji věnečky.

Slyšíš výt zraněného vlka?

Chlapeč vít věnečky nechtějí.

skučet = výt plést věnec = vít

5

výskat / vískat

výskat = jásat, ječet radostí
vískat = probírat se někomu vlasy

Petra výská radostí. Maminka víská dítě ve vlasech.

Lhota je nedaleká viska.
viska = malá vesnice

6

vidět

viset

Kabát visel na věšáku.
 Lanovka visela na silných lanech.
 Lanovka, která visí, je visutá.

vyset

Maminka vysela na záhony mrkev.
 Strašák ochrání naše vyseté záhony.
 Na jaře hospodář vysele obilí.

7

vinout

= obtáčet
 = ovazovat
 = omotávat
 = objímat

viklat

= cloumat
 = lomcovat
 = klátit
 = kývat

8

POUŽITÉ ZDROJE:

PROGRAMY:
 SMART NOTEBOOK VER. 10.6.94.0
 OpenOffice.org 3.3.0

Foto:
 Autor

UČEBNICE:
 NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 3. ročník
 NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 4. ročník
 NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 5. ročník

9

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.0918
VY 32 INOVACE 03

 evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma hodiny: Vyjmenovaná slova po "v" - část II
Předmět: ČESKÝ JAZYK
Ročník: 5.
Klíčová slova: vyjmenovaná
Jméno autora: Mgr. Vít Čagánek
Škola - adresa: ZŠ a MŠ Zlechov, 687 10 Zlechov 229

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.
Byl uskutečněn z prostředků grantového projektu OPVK.

1

Cíl: Opakování vyjmenovaných slov po "v"
- výklad významu typických slov - část II

Metodické poznámky:

List 3: vídat / vydat
List 4: vikýř / výbor, výborný, výhoda
List 5: vížka / výška
List 6: vítěz, víska,
List 7: vířit, vinen

Metodické pokyny jsou uvedeny na jednotlivých stránkách.

2

vídat / **vydat**

Často jsem jej vídal, jak se prochází.
(vidět)

Nákupem dávků jsem se vydal ze všech peněz.
(dát, dávat)

3

vikýř = krytý střešní výstupek s oknem či otvorem nebo tento otvor
Je výhodnější postavit si v podkrovní vikýř nebo střešní okno?

výbor = skupina lidí vybraná k plnění nějakých úkolů
= soubor vybraných ukázek, většinou literárních
např. výbor z básní Jana Nerudy

výborný = vynikající **1**

výhoda = mít lepší podmínky pro splnění úkolu
Má to své výhody i nevýhody.
Být ve výhodě proti soupeři.
Výhoda není náhoda.

4

vížka / **výška** vysoko

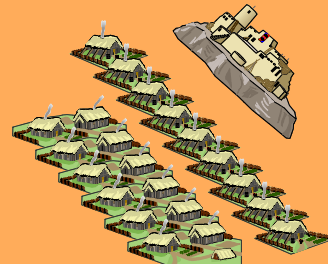
věžička

 To je výška!

5

vítěz

víška

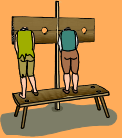

6

Vir je mikroorganismus vyvolávající choroby.
(chřipkový virus, žloutenkový virus, virus HIV)

virus / vir
Viry způsobily virové onemocnění.

vina = skutečnost spáchání zločinu
= pocit viny z něčeho špatného
= zodpovědnost za chybu
= chyba

mít na rukou krev = být vinen něčí smrtí

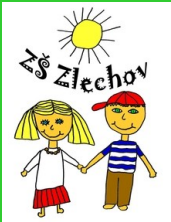
vinen

POUŽITÉ ZDROJE:

PROGRAMY:
SMART NOTEBOOK VER. 10.6.94.0
OpenOffice.org 3.3.0

Foto:
Autor

UČEBNICE:
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 3. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 4. ročník
NOVÁ ŠKOLA, ČESKÝ JAZYK pro 5. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 06 - Vyjmenovaná slova po „V“ – PRACOVNÍ LIST

Doplňte i/y ve výrazech:

bezv__znamný vědec	zav__novací sukně	měsíční sv__t
v__deokamera	Vilém z V__mperka	úzká cv__čka
v__heň	v__sychající louže	hlasité zav__sknutí
obraz v__sel	vycvičený v__r	vylov__t rybu
v__te to	zasít v__kev	rozsv__cená žárovka
jižní v__tr	v__m o tom	prav__delná návštěva
zlozv__k	silný v__chr	polední nov__ny
v__dra	zv__šení platu	hrad Zv__kov
pes v__je	v__pínač	v__luxovat koberce
v__díme Vás	v__nice	V__žlovka
pijav__ce	uv__tý věneček	v__suté lano
nakreslit v__kres	jihov__chodním směrem	tak v__da
neobv__klý příběh	špatné náv__ky	zapomenutý v__běžek
odv__kni si to	plyšový medv__dek	v__křik
rychlí sv__šti	V__tek	jíst v__dličkou
konv__čka na čaj	zav__rám dveře	vzdušný v__r
zdravá v__živa	nepředv__datelná událost	zase se v__mlouvá
v__skat ve vlasech	zdv__hni mě	v__r na vodě
v__tečná zpráva	v__tězný hráč	rozv__klaná židle
drzý v__směch	nev__skej	zav__stivý člověk
jablkový záv__n	televizní v__hra	v__sílačka
v__stavní město	obv__klý postup	vodní v__r
nenapov__dej	lv__ce Elsa	v__prask

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 06 - Vyjmenovaná slova po „V“ – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Doplňte i/y ve výrazech:

bezvýznamný vědec	zavinovací sukně	měsíční svit
videokamera	Vilém z Vimperka	úzká cvička
výheň	vysychající louže	hlasité zavýsknutí
obraz visel	vycvičený výr	vylovit rybu
víte to	zasít víkev	rozsvícená žárovka
jižní vítr	vím o tom	pravidelná návštěva
zlozvyk	silný vichr	polední noviny
vydra	zvýšení platu	hrad Zvíkov
pes vyje	vypínač	vyluxovat koberce
vidíme Vás	vinice	Vyžlovka
pijavice	uvitý věneček	visuté lano
nakreslit výkres	jihovýchodním směrem	tak vida
neobvyklý příběh	špatné návyky	zapomenutý výběžek
odvykni si to	plyšový medvídek	výkřik
rychlí svišti	Vítek	jíst vidličkou
konvička na čaj	zavírám dveře	vzdušný vír
zdravá výživa	nepředvídatelná událost	zase se vymlouvá
vískat ve vlasech	zdvihni mě	vír na vodě
výtečná zpráva	vítězný hráč	rozvíklaná židle
drzý výsměch	nevýskej	závistivý člověk
jablkový závin	televizní výhra	vysílačka
výstavní město	obvyklý postup	vodní vír
nenapovíděj	lvice Elsa	výprask

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 07 - Vyjmenovaná slova po „Z“ – UČIVO

VYJMENOVANÁ A PŘÍBUZNÁ SLOVA PO Z

BRZY

JAZYK: jazýček, jazykový, cizojazyčný, dvojjazyčný

NAZÝVAT: ozývat, vyzývat, vzývat

RUZYNĚ

Pozor na slova s i, í, po z:

brzičko (měkká koncovka -ičko),
zívat, zítra, zídka, zima, podzim, cizina, muzika.

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.0918
VY 32 INOVACE 03

 evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma hodiny: Vyjmenovaná slova po "z"
Předmět: ČESKÝ JAZYK
Ročník: 5.
Klíčová slova: vyjmenovaná
Jméno autora: Mgr. Vít Čagánek
Škola - adresa: ZŠ a MŠ Zlechov, 687 10 Zlechov 229

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.
Byl uskutečněn z prostředků grantového projektu OPVK.

1

Cíl: Opakování vyjmenovaných slov po "z"
- výklad dvojic s odlišným psaním

Metodické poznámky:

List 3: vyjmenovaná slova po "z"
List 4: brzy / brzičko
List 5: hrozinka
List 6: zívát / vzývat, vyzývatel
List 7: Ruzyně

Metodické pokyny jsou uvedeny na jednotlivých stránkách.

2

Vyjmenovaná slova po "z"

BRZY

JAZYK: jazýček, jazykový, cizojazyčný, dvojjazyčný

NAZÝVAT: ozývat, vyzývat, vzývat

RUZYNĚ

3

brzy / brzičko

I když je brzičko slovo příbuzné, tak obsahuje měkkou koncovku -ičko a tudíž je třeba v něm psát měkké i. (Podobně jako ve slově mlít.)

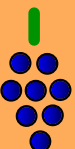
Přiď brzičko!

4

hrozinka

Rozinky, často též hrozinky jsou sušené plody vinné révy. Mohou se jíst syrové, především však se používají při pečení do těsta či náplně.

5

zívát Jenda je ospalý, ten se něco nazívá.
Naše vesnice se nazývá Zlechov.

vzývat = prosit, vyvolávat, uctívat, vybízet
vzývat Boha = modlit se

vyzývatel = ten kdo někoho vyzývá
Zapasník vyzval soupeře k novému souboji.

6

7

8

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 07 - Vyjmenovaná slova po „Z“ – PRACOVNÍ LIST

Doplňte i/y ve výrazech:

český muz__kant	Honz__kova cesta	smích se oz__val
vrátím se brz__	kočičí jaz__ček	z__vající dědeček
auto pro ciz__nce	dětské voz__tko	asi se uz__vám
ruz__ňské letiště	král Kaz__svět	raz__tkovat dopisy
nez__štná pomoc	z__skat bohatství	maliny brz__dozrály
pilný jaz__kozpytec	z__mní večery	hroz__tánská potopa
zdravé bez__nky	ušít z koz__nky	muz__kální národ
pravidelně se ozýval	suchý z__p	malý Honz__k
slavný jaz__kovědec	z__skáme čas	snadno vše z__skal
přijdu z__tra	dlouhé z__vnutí	zrez__vělý automobil
jaz__kovědné pracoviště	čisté jez__rko	Z__kmund
vyz__vat k boji	skvělý mez__čas	přišel brz__
mateřský jaz__k	letiště v Ruz__ni	náhle z__vl
brz__se ozvi	proz__ravý člověk	nic se neoz__valo
vyjeveně z__rat	jaz__ček na vahách	oz__mý ječmen
dovolená v ciz__ně	poz__nkovaný plech	roztomilé voz__tko
anglický jaz__k	čínská váz__čka	teplý z__mník
hroz__vé události	neukápala ani slz__čka	chovala se vyz__vavě
přez__mující zvíře	cizojaz__čný časopis	brz__čko
nikdo se neoz__vá	přez__ravý pohled	nabroušený jaz__ček
nic nez__skal	z__mostráz	německý jaz__k
vtipný jaz__kolam	skřítek Saz__nek	dvojjaz__čný slovník
jaz__kový rozbor	omítnutá z__dka	mez__rka mezi zuby

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 07 - Vyjmenovaná slova po „Z“ – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Doplňte i/y ve výrazech:

český muzikant	Honzíkova cesta	smích se ozýval
vrátím se brzy	kočičí jazýček	zívající dědeček
auto pro cizince	dětské vozítko	asi se užívám
ruzyňské letiště	král Kazisvět	razítkovat dopisy
nezištná pomoc	získat bohatství	maliny brzy dozrály
pilný jazykozpytec	zimní večery	hrozitánská potopa
zdravé bezinky	ušít z kozinky	muzikální národ
pravidelně se ozýval	suchý zip	malý Honzík
slavný jazykovědec	získáme čas	snadno vše získal
přijdu zítra	dlouhé zívnutí	zrezivělý automobil
jazykovědné pracoviště	čisté jezírko	Zikmund
vyzývat k boji	skvělý mezičas	přišel brzy
mateřský jazyk	letiště v Ruzyni	náhle zív
brzy se ozvi	prozíravý člověk	nic se neozývalo
vyjeveně zírat	jazýček na vahách	ozimý ječmen
dovolená v cizině	pozinkovaný plech	roztomilé vozítko
anglický jazyk	čínská vázička	teplý zimník
hrozivé události	neukápla ani slzička	chovala se vyzývavě
přezimující zvíře	cizojazyčný časopis	brzičko
nikdo se neozývá	přezíravý pohled	nabroušený jazýček
nic nezískal	zimostráz	německý jazyk
vtipný jazykolam	skřítek Sazínek	dvojjazyčný slovník
jazykový rozbor	omítnutá zídka	mezírka mezi zuby

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 08 - VYJMENOVANÁ SLOVA – DIKTÁTOVÁ SADA	
- y / - ý	-i / - í
Čím chceš být?	Zvířata nesmíme bít.
Ráno byla mlha.	Proč jsi bila Alenu?
Mlynář, mlynářka, mlýnek	mlít, umlít, namlít
Při bouři se blýská.	Tupesý jsou blízka vesnice.
Lípa má pevné lýčí.	Maminka si líčí oči.
	Pytlák líčí oko na zajíce.
Lýčený provaz je pevný.	Herec je nalíčený.
Lyska je vodní pták.	Líska je keř.
My všichni pojedeme na výlet.	„Neubližuj mi“, pravila žabka.
Mýt nádobí.	Mít někoho rád.
Mýto je poplatek povolení vjezdu.	
Pýcha je zlá vlastnost.	Trn na růži píchá.
Slepýš vypadá jako had.	Pepíku, slepíš model letadla?
Slepýš patří mezi ještěrky.	Dědo, slepíš rozbitý hrneček?
V každém květu je pyl.	Tatínek pil kávu.
Včelky sbírají pyl.	Pavel pil limonádu.
Včely opylují květy.	Tatínek s Petrem opilují pilníkem kus železa.
V chladničce zůstal kousek sýra.	Co je to síra?
Kup dva sýry.	Ve zkumavce zůstaly zbytky síry.
Sníh se sypal a sypal.	Měl takový chrapot, že až sípal.
	Vzteky sípal.
To jste provedli vy?	Kdo z vás to ví?
Výška Eiffelovky je 300 metrů.	Vedle kostelní věže je i malá vížka.
Výr je naše největší sova.	Vítr zvedl vír prachu.
V zoo jsme viděli dva výry.	Řeka vytváří nebezpečné víry.
	Víry způsobily virové onemocnění.
Psi vyjí na měsíc.	Děvčata vjí věnečky.
Slyšíš výt zraněného psa?	Chlapci vít věnečky nechtějí.
Zdeněk výská radostí.	Lhota je nedaleká víska.
Na jaře hospodář vysel obilí.	Kabát visel na věšáku.
Maminka vysela na záhony mrkev.	Lanovka visela na silných lanech.
Hlemýžď má vysunutá tykadla.	Lanovka, která visí, je visutá.
Vrať se brzy.	Vrať se brzičko.
Jak se nazývá ta rostlina?	Petr je ospalý, ten se něco nazívá.
Nazývej ji správným jménem.	Při vyučování nezívej.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 08 - Vyjmenovaná slova - TEST – PRACOVNÍ LIST

V zeleném s____tí b____la ukryta loďka.

Ob____vatelé domu mají v b____tech pěkný náb____tek.

Pan S____nek má odrostlého s____na.

Z____tra si v____raz____me na mal____ny.

Žába lapá hm____z jaz____kem.

Zas____tili jsme se chutným s____rem.

Odejdi m____ z cesty.

V____z____váme všechny k v____trvalé péči.

Indiáni ulov____li b____zona.

Brz____čko napadne sněh.

Běž pos____pat chodník.

V____ktor v____padl z otevřeného v____kýře.

B____l s____chravý den. Nepřekážej m____.

Odnesl jsem ub____té zv____ře.

Velké s____rkárny jsou v Sušici.

Nejsem zv____klý vstávat brz____.

V____datný déšť sm____val bláto.

V obchodě voněly precl____ky.

Chtěl bych m____t stádo krav____ček a b____lého ps____ka.

Jak se naz____vá toto město?

Ob____čejně b____vá ráno chladněji.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V pros____nci b____vá s____chravo.

Armáda dob____la velkých v____těžství.

Zb____něk je neob____čejně b____strý chlapec.

Nepl____tvej jídlem. Z____tra musíš brz____vstávat.

P____l____nami se topí v p____l____nových kamnech.

V____ktor se učí hrát na v____olu.

P____lníkem op____lujeme železo.

Nez____vej a jdi brz____spát.

Ve ml____ně hospodařil starý ml____nář.

P____l je žlutý prášek v květu.

V____trvalost a p____le přinesou úspěch.

Zvedl se v____tr a zv____řil prach.

Pan V____hl____dal si v____stavěl novou v____lu.

Jaký je váš z____sk? Obdivujeme přep____chové auto.

Neob____dlený b____t chátral.

V____š, že brz____bude ráno? V____dra lov____la malé ryby.

Ve hnízdě p____palo mládě. Buďte u nás v____táni.

Hledáme slunný b____t. B____l sl____šet rachot bl____žící se bouře.

Housátka b____la jemně ochm____řená.

Hodiny odb____ly poledne, děti tu ještě neb____ly.

V____žka kostela se bl____skala ve slunci.

Ostře nab____tá puška v____sí na dřevěném b____dle.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 08 - Vyjmenovaná slova - TEST - ŘEŠENÍ PRO UČITELE

V zeleném síti byla ukryta loďka.

Obyvatelé domu mají v bytech pěkný nábytek.

Pan Synek má odrostlého syna.

Zítra si vyrazíme na maliny.

Žába lapá hmyz jazykem.

Zasytili jsme se chutným sýrem.

Odejdi mi z cesty.

Vyzýváme všechny k vytrvalé péči.

Indiáni ulovili bizona.

Brzičko napadne sníh.

Běž posypat chodník.

Viktor vypadl z otevřeného vikýře.

Byl sychravý den. Nepřekážej mi.

Odnesl jsem ubité zvíře.

Velké sirkárny jsou v Sušici.

Nejsem zvyklý vstávat brzy.

Vydatný déšť smýval bláto.

V obchodě voněly preclíky.

Chtěl bych mít stádo kraviček a bílého psíka.

Jak se nazývá toto město?

Obyčejně bývá ráno chladněji.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V prosinci bývá sychravo.

Armáda dobyla velkých vítězství.

Zbyněk je neobyčejně bystrý chlapec.

Neplýtvěj jídlem. Zítra musíš brzy vstávat.

Pilinami se topí v pilinových kamnech.

Viktor se učí hrát na violu.

Pilníkem opilujeme železo.

Nezívej a jdi brzy spát.

Ve mlýně hospodařil starý mlynář.

Pyl je žlutý prášek v květu.

Vytrvalost a píle přinesou úspěch.

Zvedl se vítr a zvířil prach.

Pan Vyhlídal si vystavěl novou vilu.

Jaký je váš zisk? Obdivujeme přepychové auto.

Neobydlený byt chátral.

Víš, že brzy bude ráno? Vydra lovila malé ryby.

Ve hnízdě pípalo mládě. Buďte u nás vítáni.

Hledáme slunný byt. Byl slyšet rachot blížící se bouře.

Housátka byla jemně ochmýřená.

Hodiny odbily poledne, děti tu ještě nebyly.

Vížka kostela se blýskala ve slunci.

Ostře nabitá puška visí na dřevěném bidle.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 09 - Podstatná jména rodu středního - určování vzorů - UČIVO

PSANÍ I, Í, Y, Ý V KONCOVKÁCH PODSTATNÝCH JMEN

Abychom správně doplňovali i, í, y, ý v koncovkách podstatných jmen, musíme

- umět poznat ve slově koncovku
- umět rozeznat podstatné jméno
- umět určit vzor podstatného jména.

Pádová koncovka je část slova, z níž poznáme mluvnické významy podstatného jména: rod (životnost), číslo a pád: sněhulác-i (rod mužský životný, číslo množné, 1. pád). Koncovka se při skloňování mění. Podle toho ji také poznáme (předsed-a, předsed-y, předsed-ovi).

Postup:

K doplňovanému podstatnému jménu si určíme vzor.

Uvědomíme si, jakou koncovku má vzor ve stejném tvaru jako doplňované podstatné jméno.

Doplňované podstatné jméno si tedy vždy porovnáme s příslušným tvarem vzoru.

PŘÍKLAD ODŮVODNĚNÍ KONCOVKY

chytał motýl_

4. krok: chytal motýly jako chytal pány

Závěr: v koncovce slova motýly napíšeme tvrdé y.

VZORY PODSTATNÝCH JMEN RODU STŘEDNÍHO

Podle vzoru město se skloňují podstatná jména rodu středního, která jsou zakončena v 1. pádě na -o: kladivo, stéblo, víko, žihadlo, švihadlo...

Podle vzoru moře se skloňují podstatná jména rodu středního, která jsou zakončena v 1. i 2. pádě na -e / -ě: pole, nebe, slunce, hřiště, strniště...

Podle vzoru kuře se skloňují podstatná jména rodu středního, která jsou zakončena v 1. pádě na -e / -ě a v 2. pádě mají koncovku -ete / -ěte: house - housete, medvídě - medvíděte, kotě - kotěte, poupě - poupěte, sele - selete...

Podle vzoru stavení se skloňují podstatná jména rodu středního, která jsou zakončena v 1. pádě na -í: údolí, cukroví, obydlí, osení, rákosí...

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 09 - Podstatná jména rodu středního - určování vzorů – PRAC. LIST

Určete vzor podstatného jména:

bělmo

lepidlo

křídlo

tykadlo

sedadlo

vzdělání

zrcadlo

dříví

obydlí

nemluvně

letadlo

pomezí

slunce

naleziště

křeslo

napajedlo

světlo

brusičství

nádraží

rizoto

hospodářství

střevo

kouzlo

vozidlo

novorozeně

zdraví

jehně

psisko

objetí

procento

mýdlo

kopyto

spáleniště

příslaví

nedochůdce

děvče

náměstí

názvosloví

dědictví

přítmí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 09 - Podstatná jména rodu středního – doplňování – PRAC. LIST

Doplňte i/y ve výrazu:

nad údolím __

objednat uhl __

na Lab __

s lidskými práv __

hluboké údol __

vybavit šplhadl __

hodiny s kyvadl __

šlechtickými sídl __

brouk s tykadl __

tiché údol __

blízké okol __

odvětv __ průmyslu

v našich příslov __ch

doprava letadl __

národní hospodářstv __

husté křov __

opatřit čísl __

ve vkusných obydl __ch

procházka mezi pol __

řídit svět __

obrázek s vznášedl __

s velkými čísl __

udivovat kouzl __

vydatnými krmiv __

vyličít slov __

křeslo s opěradl __

pokusy se zrcadl __

pod sedl __

veslovat vesl __

nad územím __

umyj nádob __

ostrými kusadl __

bušit kladiv __

zlákat hesl __

taška s líčidl __

cizí územ __

hraničními pásm __

v letním obdob __

s uměleckými díl __

úrodnými pol __

krabička s lepidl __

nízké mláz __

štípat dřív __

mezi údolím __

cestovat letadl __

dotýkat se chodidl __

proplouvat zdymadl __

židle s opěradl __

silnými chapadl __

těžkými bidl __

pracovat s rydl __

zadržet stavidl __

terénními vozidl __

rýsovat rýsovadl __

tvrdé dřív __

obec Bezpráv __

přivézt dřív __

na neb __

křesťanstv __

mezi mlýnskými kol __

smrkovým mláz __m

ostrými struhadl __

motorest s odpočívadl __

krabice s mýdl __

mohutnými kříd __

hemžit se strašidl __

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 09 - Podstatná jména rodu středního - určování vzorů - ŘEŠENÍ

Určete vzor podstatného jména:

bělmo - vzor: město

křídlo - vzor: město

sedadlo - vzor: město

zrcadlo - vzor: město

obydlí - vzor: stavení

letadlo - vzor: město

slunce - vzor: moře

křeslo - vzor: město

světlo - vzor: město

nádraží - vzor: stavení

hospodářství - vzor: stavení

kouzlo - vzor: město

novorozeně - vzor: kuře

jehně - vzor: kuře

objetí - vzor: stavení

mýdlo - vzor: město

spáleniště - vzor: moře

nedochůdce - vzor: kuře

náměstí - vzor: stavení

dědictví - vzor: stavení

lepidlo - vzor: město

tykadlo - vzor: město

vzdělání - vzor: stavení

dříví - vzor: stavení

nemluvně - vzor: kuře

pomezí - vzor: stavení

naleziště - vzor: moře

napajedlo - vzor: město

brusičství - vzor: stavení

rizoto - vzor: město

střevo - vzor: město

vozidlo - vzor: město

zdraví - vzor: stavení

psisko - vzor: město

procento - vzor: město

kopyto - vzor: město

příslloví - vzor: stavení

děvče - vzor: kuře

názvosloví - vzor: stavení

přítmí - vzor: stavení

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 09 - Podstatná jména rodu středního - doplňování - ŘEŠENÍ

Doplňte i/y ve výrazu:

nad údolími	udivovat kouzly	cestovat letadly
objednat uhlí	vydatnými krmivy	dotýkat se chodidly
na Labi	vyličít slovy	proplouvat zdymadly
s lidskými právy	křeslo s opěradly	židle s opěradly
hluboké údolí	pokusy se zrcadly	silnými chapadly
vybavit šplhadly	pod sedly	těžkými bidly
hodiny s kyvadly	veslovat vesly	pracovat s rydly
šlechtickými sídly	nad územími	zadržet stavidly
brouk s tykadly	umyj nádobí	terénními vozidly
tiché údolí	ostrými kusadly	rýsovat rýsovadly
blízké okolí	bušit kladivy	tvrdé dříví
odvětví průmyslu	zlákat hesly	obec Bezpráví
v našich příslovích	taška s líčidly	přivézt dříví
doprava letadly	cizí území	na nebi
národní hospodářství	hraničními pásmy	křesťanství
husté křoví	v letním období	mezi mlýnskými koly
opatřit čísly	s uměleckými díly	smrkovým mlázím
ve vkusných obydlích	úrodnými poli	ostrými struhadly
procházka mezi poli	krabička s lepidly	motorest s odpočívadly
řídít světly	nízké mláží	krabice s mýdly
obrázek s vznášedly	štípat dříví	mohutnými křídly
s velkými čísly	mezi údolími	hemžit se strašidly

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 10 - Podstatná jména rodu ženského – určování vzorů - UČIVO

VZORY PODSTATNÝCH JMEN RODU ŽENSKÉHO

Podle vzoru žena se skloňují podstatná jména rodu ženského, která jsou zakončena v 1. pádě na -a: matka, lampa, jáma, stodola, lípa...

Podle vzoru růže se skloňují podstatná jména rodu ženského, která jsou zakončena v 1. pádě na -e / -ě: neděle, jedle, košile, šavle, země...

Podle vzoru píseň se skloňují podstatná jména rodu ženského, která jsou zakončena v 1. pádě na **souhlásku** a v 2. pádě mají koncovku -e / -ě: větev - větve, strán - stráně, postel - postele, mrkev - mrkve, zem - země...

Podle vzoru kost se skloňují podstatná jména rodu ženského, která jsou zakončena v 1. pádě na **souhlásku** a v 2. pádě mají koncovku -í: radost - radosti, sůl - soli, lež - lži, povinnost - povinnosti, náves - návsi...

K ZAPAMATOVÁNÍ

U podstatných jmen píšeme koncovku **-ích** s měkkým **-í-**: tabulích, sklepích, obydlích, údolích, jetelích...

V koncovkách **-ami**, **-emi**, **-ěmi**, **-mi** píšeme po **-m-** vždy měkké **-i**: chybami, bobulemi, zeměmi, pověstmi, fazolemi...

Tyto koncovky musíme odlišit od stejně znějících zakončení, která však mají pouze koncovku -y: drahokamy, šelmy, stromy, jilmy, lamy...

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 10 - Podstatná jména rodu ženského - určování vzorů – PRAC. LIST

Určete vzor podstatného jména:

infuze

réva

kapalina

souprava

bělice

alchymie

chůva

lípa

makrela

plazma

bažina

kapitola

abatyše

karamela

cihla

sůl

odchylka

step

koala

církev

výživa

karotka

lobelka

odpovědnost

Lužice

kobyła

Eva

láhev

horoucnost

meruňka

výbava

celulóza

akcie

konfekce

trouba

klávesnice

hrůza

frézie

guma

Olomouc

klientela

pikola

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 10 - Podstatná jména rodu ženského - doplňování – PRAC. LIST

Doplňte i/y ve výrazu:

dostat se z nesnáz ___	příklad na tabul ___	nové stavb ___
zhoubné záplav ___	pilné včel ___	učit se chybám ___
lehli si do tráv ___	byl na schůz ___	motýlí larv ___
rozkvetlé líp ___	půvab Vlašim ___	cesta do Břeclav ___
nebezpečné námraz ___	světlo lamp ___	špatné zpráv ___
žáb ___ kvákaly	zásady výživ ___	s velkými nadějem ___
blízko Čáslav ___	lví hřív ___	řízení doprav ___
živé rozprav ___	sedět na zem ___	souprav ___ prádla
výroba obuv ___	mít na mysl ___	jedlé houb ___
z Čech a Morav ___	bříz ___ rostly	moudré sov ___
s veselou mysl ___	žáb ___ skřehotají	pod skalam ___
úprav ___ vody	vzácné skladb ___	jít do škol ___
kapky ros ___	cvičit s krychlem ___	zmizet ve step ___
vzácné perl ___	při chůz ___	s četnými nesnázem ___
najít škebl ___	provést oprav ___	plakat slz ___
rána do hlav ___	chodit o hol ___	dožadovat se náprav ___
mezi zahradam ___	zdroj zábav ___	strakaté kráv ___
nad skálam ___	naběhlé žíl ___	v tykv ___ ch
za sedmi horam ___	hodiny tělesné výchov ___	všemi silam ___
na listech bříz ___	ozdobit jedn ___	do vysoké tráv ___
hvězdné soustav ___	z vysoké skál ___	pozvánka na schůz ___
pochází z Břeclav ___	na zeměkouľ ___	z Mladé Boleslav ___
špetka sol ___	přidat sol ___	krájet cibul ___

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 10 - Podstatná jména rodu ženského - určování vzorů - ŘEŠENÍ

Určete vzor podstatného jména:

infuze - vzor: růže

réva - vzor: žena

kapalina - vzor: žena

souprava - vzor: žena

bělice - vzor: růže

alchymie - vzor: růže

chůva - vzor: žena

lípa - vzor: žena

makrela - vzor: žena

plazma - vzor: žena

bažina - vzor: žena

kapitola - vzor: žena

abatyše - vzor: růže

karamela - vzor: žena

cihla - vzor: žena

sůl - vzor: kost

odchylka - vzor: žena

step - vzor: kost

koala - vzor: žena

církev - vzor: píseň

výživa - vzor: žena

karotka - vzor: žena

lobelka - vzor: žena

odpovědnost - vzor: kost

Lužice - vzor: růže

kobyła - vzor: žena

Eva - vzor: žena

láhev - vzor: píseň

horoucnost - vzor: kost

meruňka - vzor: žena

výbava - vzor: žena

celulóza - vzor: žena

akcie - vzor: růže

konfekce - vzor: růže

trouba - vzor: žena

klávesnice - vzor: růže

hrůza - vzor: žena

frézie - vzor: růže

guma - vzor: žena

Olomouc - vzor: píseň

klientela - vzor: žena

pikola - vzor: žena

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 10 - Podstatná jména rodu ženského - doplňování - ŘEŠENÍ

Doplňte i/y ve výrazu:

dostat se z nesnází	příklad na tabuli	nové stavby
zhoubné záplavy	pilné včely	učit se chybami
lehli si do trávy	byl na schůzi	motýlí larvy
rozkvetlé lípy	půvab Vlašimi	cesta do Břeclavi
nebezpečné námrazy	světlo lampy	špatné zprávy
žáby kvákaly	zásady výživy	s velkými nadějemi
blízko Čáslavi	lví hřívy	řízení dopravy
živé rozpravy	sedět na zemi	soupravy prádla
výroba obuvi	mít na mysli	jedlé houby
z Čech a Moravy	břízy rostly	moudré sovy
s veselou myslí	žáby skřehotají	pod skalami
úpravy vody	vzácné skladby	jít do školy
kapky rosy	cvičit s krychlemi	zmizet ve stepi
vzácné perly	při chůzi	s četnými nesnázemi
najít škebli	provést opravy	plakat slzy
rána do hlavy	chodit o holi	dožadovat se nápravy
mezi zahradami	zdroj zábavy	strakaté krávy
nad skálami	naběhlé žíly	v tykvích
za sedmi horami	hodiny tělesné výchovy	všemi silami
na listech břízy	ozdobit jedli	do vysoké trávy
hvězdné soustavy	z vysoké skály	pozvánka na schůzi
pochází z Břeclavi	na zeměkouli	z Mladé Boleslavi
špetka soli	přidat soli	krájet cibuli

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 11 - Podstatná jména rodu mužského - určování vzorů – UČIVO

VZORY PODSTATNÝCH JMEN RODU MUŽSKÉHO

Podle vzoru **pán** se skloňují podstatná jména rodu mužského životného, která jsou zakončena na **souhlásku tvrdou** nebo **obojetnou** a která mají v 2. pádě koncovku **-a**: motýl - motýla, čáp - čápa, pes - psa, sněhulák - sněhuláka, datel - datla...

Podle vzoru **hrad** se skloňují podstatná jména rodu mužského neživotného, která jsou zakončena na **souhlásku tvrdou** nebo **obojetnou** a která mají v 2. pádě koncovku **-u** nebo **-a**: dům - domu, sloup - sloupu, výkres - výkresu, les - lesa, mráz - mrazu...

Podle vzoru **muž** se skloňují podstatná jména rodu mužského životného, která jsou zakončena na **souhlásku měkkou** nebo **obojetnou** a která mají v 2. pádě koncovku **-e**: lékař - lékaře, přítel - přítele, úhoř - úhoře, kněz - kněze, pěstitel - pěstitele...

Podle vzoru **stroj** se skloňují podstatná jména rodu mužského neživotného, která jsou zakončena na **souhlásku měkkou** nebo **obojetnou** a která mají v 2. pádě koncovku **-e**: talíř - talíře, cíl - cíle, rýč - rýče, pytel - pytle, peníz - peníze...

Podle vzoru **předseda** se skloňují podstatná jména rodu mužského životného, která mají v 1. pádě koncovku **-a**: traktorista, houslista, husita, kolega, cyklista...

Podle vzoru **soudce** se skloňují podstatná jména rodu mužského životného, která mají v 1. pádě koncovku **-e**: správce, průvodce, zástupce, důchodce, strážce...

K ZAPAMATOVÁNÍ

U podstatných jmen rodu mužského životného se ve 3. a 6. pádě čísla jednotného píše **koncovka -ovi s měkkým -i**: dědečkovi, učitelovi, psovi, čápovi, kosovi...

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 11 - Podstatná jména rodu mužského - určování vzorů – PRAC. LIST

Určete vzor podstatného jména:

Francouz

titul

březen

věznitel

kozák

svět

chléb

lis

kov

dareba

hlasatel

chochol

batoh

vaříč

živel

mlýn

Karel

kůl

ústav

pytel

způsob

Váša

pás

jestřáb

jasan

výkres

vítěz

husita

správce

kazatel

příkrm

ofsajd

orel

motýl

chovatel

pokus

kůň

holub

Novák

král

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 11 - Podstatná jména rodu mužského - doplňování – PRAC. LIST

Doplňte i/y ve výrazu:

převázat provaz __	draví jestřáb __	mezi stol __
orl __ jsou ptáci	s chovatel __	o našem učitel __
náklad s pytl __	výhled na vrchol __	nešetřit peněz __
být první v cíl __	navštěvujeme kostel __	s dareb __
pozor na ps __	řinčet řetěz __	chodit na ples __
vidět mozol __	krmit čáp __	projíždít tunel __
přivázat na kůl __	se střechýl __	výkres __ ležely
pečujte o zub __	vázat uzel __	s král __
s cvičitel __	vidět plaz __	lovit los __
s okres __	rozrušení los __	dívat se na vrchol __
v roz __ ch	s pestrými lem __	s jitrocel __
s jednatel __	pást se v jetel __	s jetel __
koupit pás __	ochutnat pokrm __	hovořit s učitel __
s Francouz __	jít ke Karlov __	s nízkými cíl __
s místními pěstitel __	panelové dom __	s cíl __
s vítěz __	takové způsob __	nastaly mraz __
krásné účes __	v pytl __ ch	našemu tenistov __
smysl __ nejsou dokonalé	s mandel __	pod jez __
s pravými úhl __	s velitel __	nastoupí i lovečtí ps __
pokrýt šindel __	ve svých batoz __ ch	jít k přítel __
setkat se s vítěz __	kos __ zpívali	v brloz __ ch
se zkušenými horal __	v horách žijí i rys __	s mnoha titul __

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 11 - Podstatná jména rodu mužského - určování vzorů – ŘEŠENÍ

Určete vzor podstatného jména:

Francouz - vzor: muž

titul - vzor: hrad

březen - vzor: hrad

věznitel - vzor: muž

kozák - vzor: pán

svět - vzor: hrad

chléb - vzor: hrad

lis - vzor: hrad

kov - vzor: hrad

dareba - vzor: předseda

hlasatel - vzor: muž

chochol - vzor: hrad

batoh - vzor: hrad

vaříč - vzor: stroj

živel - vzor: hrad

mlýn - vzor: hrad

Karel - vzor: pán

kůl - vzor: hrad

ústav - vzor: hrad

pytel - vzor: stroj

způsob - vzor: hrad

Váša - vzor: předseda

pás - vzor: hrad

jestřáb - vzor: pán

jasan - vzor: hrad

výkres - vzor: hrad

vítěz - vzor: muž

husita - vzor: předseda

správce - vzor: soudce

kazatel - vzor: muž

příkrm - vzor: hrad

ofsajd - vzor: hrad

orel - vzor: pán

motýl - vzor: pán

chovatel - vzor: muž

pokus - vzor: hrad

kůň - vzor: muž

holub - vzor: pán

Novák - vzor: pán

král - vzor: muž

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 11 - Podstatná jména rodu mužského - doplňování – ŘEŠENÍ

Doplňte i/y ve výrazu:

převázat provazy	draví jestřábi	mezi stoly
orli jsou ptáci	s chovateli	o našem učiteli
náklad s pytli	výhled na vrcholy	nešetřit penězi
být první v cíli	navštěvujeme kostely	s dareby
pozor na psy	řinčet řetězy	chodit na plesy
vidět mozoly	krmit čápy	projíždít tunely
přivázat na kůly	se střechýly	výkresy ležely
pečujte o zuby	vázat uzly	s králi
s cvičiteli	vidět plazy	lovit losy
s okresy	rozrušení losi	dívat se na vrcholy
v rozích	s pestrými lemy	s jitroceli
s jednateli	pást se v jeteli	s jeteli
koupit pásy	ochutnat pokrmy	hovořit s učiteli
s Francouzi	jít ke Karlovi	s nízkými cíli
s místními pěstiteli	panelové domy	s cíli
s vítězi	takové způsoby	nastaly mrazy
krásné účesy	v pytlích	našemu tenistovi
smysly nejsou dokonalé	s mandeli	pod jezy
s pravými úhly	s veliteli	nastoupí i lovečtí psi
pokrýt šindeli	ve svých batozích	jít k příteli
setkat se s vítězi	kosí zpívali	v brlozích
se zkušenými horaly	v horách žijí i rysí	s mnoha tituly

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 12 - Zdvojené souhlásky – UČIVO

ZDVOJENÉ SOUHLÁSKY

Pokud se dvě stejné nebo podobně znějící souhlásky setkají na hranici předpony a kořene nebo kořene a přípony, vyslovujeme obvykle souhlásku jedinou, ale píšeme souhlásky dvě: rozzlobit, kamenný, dražší, rozsadit, nejjemnější.

Ke zdvojení souhlásek dochází také v některých tvarech slov: v pecce, racci létají, uvědomme si to.

Dvě stejné souhlásky se mohou sejít vedle sebe i ve slovech složených: půllitr, dvojjazyčný, čtyrrohý.

KDE PÍŠEME ZDVOJENÉ SOUHLÁSKY

1. Přídavná jména často tvoříme odvozováním od podstatných jmen příponou -ný, -ní. Pokud se tyto přípony připojují ke kořenu zakončenému na -n, dojde ke zdvojení souhlásek:
den + -ní = denní
týden + -ní = týdenní
rodin + -ný = rodinný
2. Ve slovech utvořených od přídavných jmen se dvěma -nn- se píše také dvě -nn-: denně, povinně, účinně.
3. Ve jmenném tvaru přídavného jména rodu mužského v jednotném čísle nestojí dvě -nn- vedle sebe, protože jsou oddělena vkladným -e-: vinen, povínen.
4. Slova s příponami -ík, -ice, -ina píšeme s jedním -n-: deník, viník, vinice, cenina.
5. Přídavná jména utvořená od názvů zvířat mají jen příponu -í: kuní, jelení, lachtaní, sloní.
6. V žádném českém přídavném jméně se nepíše dvě -ss- za sebou: brandýský, nelahozeveský, tuníský.
7. **K zapamatování:** panna, babiččin, měkký (ale měkkoučký)
ranní rozcvička = probíhá skutečně ráno
raný kvěťák = vypěstovaný dříve než obvykle.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 12 - Zdvojené souhlásky - PRACOVNÍ LIST

zloči___á banda

obžalovaná je vi___a

be___ásadový člověk

če___tí buditelé

vedl be___útěšný život

je to jeho vi___a

rakou___tí výrobci

pru___tí důstojníci

očkování proti teta___u

dědi___ka majetku

postra___í ulice

ucpaný o___tok

zrušené po___anství

v rovnici je promě___á

něme___tí podnikatelé

cena i s da___í

zpěvák na výslu___í

ro___svícená světla

be___starostný život

spontá___í potlesk

rýsoval tu___í

be___uchý hrnec

pa___a na hraní

okurky ze skle___íku

po___míněný trest

spokojeně o___ychuje

mám povi___osti

to je be___esporu

na___ežený Vašek

koňská po___kova

dlouhé o___enky

chovali se ti___ěji

ne___ednotné řady

bahe___í plyn

ve vlhku změ___l

zastře___é okno

výmě___ý obchod

o___íl kopané

maso ro___mrazíme

nejti___í šepot

souhr___ý přehled

podezřelý je nevi___en

povýšit na

po___ústojníka

jednostra___é zaměření

o___loubl kousek barvy

kára o___rkotala k lesu

nehosti___ý kraj

nejce___ější šperk

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 12 - Zdvojené souhlásky - ŘEŠENÍ PRO UČITELE

zločinná banda

obžalovaná je vinna

bezzásadový člověk

čeští buditelé

vedl bezútešný život

je to jeho vina

rakouští výrobci

pruští důstojníci

očkování proti tetanu

dědička majetku

postranní ulice

ucpaný odtok

zrušené poddanství

v rovnici je proměnná

němečtí podnikatelé

cena i s daní

zpěvák na výsluní

rozsvícená světla

bezstarostný život

spontánní potlesk

rýsoval tuší

bezuchý hrnec

panna na hraní

okurky ze skleníku

podmíněný trest

spokojeně oddychuje

mám povinnosti

to je bezesporu

naježený Vašek

koňská podkova

dlouhé oddenky

chovali se tišeji

nejednotné řady

bahenní plyn

ve vlhku změkl

zastřené okno

výměnný obchod

oddíl kopané

maso rozmrazíme

nejtišší šepot

souhrnný přehled

podezřelý je nevinen

povýšit na poddůstojníka

jednostranné zaměření

oddloubl kousek barvy

kára oddrkotala k lesu

nehostinný kraj

nejcennější šperk

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 13 - SLOVNÍ DRUHY – UČIVO

V češtině můžeme každé slovo přiřadit k jednomu z deseti slovních druhů. Při určování slovního druhu musíme vždy vycházet z významu slov ve větě:

Jdu kolem vás. (předložka)

Prošel jenom tak kolem. (příslovce)

Přišel k nám s rozbitým kolem. (podstatné jméno)

PODSTATNÁ JMÉNA - Podstatná jména jsou názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.

Příklady:

názvy osob: chlapec, dívka, dítě

názvy zvířat: kos, kočka, tele

názvy věcí: stůl, pohovka, mýdlo

názvy vlastností: smutek, pýcha, úsilí

názvy dějů: hluk, jízda, létání.

Podstatná jména jsou **slova ohebná**, která se skloňují. Můžeme u nich určit pád, číslo, rod a vzor.

Na podstatná jména **rodu mužského** lze ukázat slovem ten (ten otec, ten obchod).

Na podstatná jména **rodu ženského** lze ukázat slovem ta (ta vrána, ta malba).

Na podstatná jména **rodu středního** lze ukázat slovem to (to jídlo, to veselí).

Podstatná jména vyjadřují svými tvary **číslo jednotné** (ukážeme na ně zájmeny ten, ta, to: pohádka, střevíček, dříví) a **číslo množné** (tí, ty ta: dveře, sánky, poklice).

Podstatná jména vyjadřují svými tvary různé pády. V češtině je **sedm pádů**, které poznáme podle pádových otázek.

1. pád: Kdo? Co? / 2. pád: Koho? Čeho? / 3. pád: Komu? Čemu?

4. pád: Koho? Co? / 5. pádem oslovujeme, voláme / 6. pád: O kom? O čem? / 7. pád: Kým? Čím?

Podle vzoru, ke kterému můžeme podstatné jméno přiřadit, ho budeme skloňovat.

Vzory rodu mužského: pán, hrad, muž, stroj, předseda, soudce.

Vzory rodu ženského: žena, růže, píseň, kost.

Vzory rodu středního: město, moře, kuře, stavení.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA - Přídatná jména **vyjadřují vlastnosti** osob, zvířat nebo věcí a jevů označených podstatným jménem. Přidávají se k podstatným jménům a odpovídají na otázku:

Jaký? Jaká? Jaké? - kulatý, veselý, čerstvá, umyté.

Který? Která? Které? - český, venkovská, pardubické.

Čí? - bratrova, synův, matčina, sousedovo.

Přídatná jména jsou **slova ohebná**, mají stejný rod a číslo jako podstatné jméno, ke kterému náleží. Skloňují se.

Mohou být:

tvrdá - kulatý, plyšová, bílé

měkká - jídelní, medvědí, cizí

přivlastňovací - učitelova, Jeníkův, Aniččin.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁJMENA - Zájmena **zastupují** ve větách podstatná jména nebo přídavná jména, nebo **ukazují** na osoby, zvířata a věci. Jsou to **slova ohebná**, můžeme je skloňovat.

Zájmena můžeme rozdělit na:

osobní - já, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, ona, se

ukazovací - ten, ta, to, tento, tato, toto, tenhle, onen, takový, týž, tentýž, sám

přivlastňovací - můj, tvůj, svůj, jeho, její, náš, váš, jejich

tázací - kdo? co? jaký? který? čím?

vztažná - kdo, co, jaký, který, čím, jenž

neurčitá - někdo, něco, nějaký, některý, něčí, leckdo, leckterý, ledakdo, kdokoli, kdosi, cosi, jakýsi, kterýsi, čísi, každý, všichni

záporná - nikdo, nic, nijaký, ničím, žádný.

ČÍSLOVKY - Číslovky označují určitý nebo neurčitý **počet, množství nebo pořadí**.

Podle významu je dělíme na:

základní - odpovídají na otázku **kolik?**

a) určité: jeden, dva, sto, tisíc, milión

b) neurčité: několik, mnoho, málo

řadové - odpovídají na otázku **kolikátý?**

a) určité: první, druhý, stý, tisící, milióntý

b) neurčité: několikátý

druhové - odpovídají na otázku **kolikerý?**

a) určité: dvoje, trojí, patery

b) neurčité: několikikrý

násobné - odpovídají na otázku **kolikrát?, kolikanásobný?**

a) určité: dvakrát, třikrát, stokrát, dvojnásobný

b) neurčité: několikrát, několikánásobný.

Číslovky jsou **slova ohebná**, můžeme je skloňovat.

SLOVESA - Slovesa jsou slova, která vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají nebo co se s nimi děje. Vyjadřují tedy **děj** neboli **činnost** (kreslit), **stav** (ležet) nebo **změnu stavu** (opadat).

Slovesa jsou **slova ohebná**, časují se. Při časování se mění koncovka sloves.

Slovesný tvar, který může vyjádřit osobu a číslo, je tvar určitý (piš, budu utíkat).

Slovesný tvar, který nemůže vyjádřit osobu a číslo, je tvar neurčitý - infinitiv (psát, jít).

Slovesa svými tvary vyjadřují:

osobu - první (nesu, neseme), druhou (neseš, nesete), třetí (nese, nesou)

číslo - jednotné (budu hrát, dělej), množné (budeme hrát, dělejte)

čas - minulý (četli jsme, dojedl), přítomný (snídáš, pracuje), budoucí (zazpívám, budeme číst)

způsob - oznamovací (svítí, zaspal), rozkazovací (sviž, nezaspěte), podmiňovací (svítil by, zaspali bychom).

Tvary podmiňovacího způsobu jsou složené. Skládají se z příčestí činného a ze zvláštních tvarů (bych, bys, by, bychom, byste, by) odvozených od slovesa být.

Rozkazovací způsob nevyjadřuje slovesný čas, u podmiňovacího způsobu budeme čas určovat až ve vyšších ročnících.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PŘÍSLOVCE - Příslowce odpovídají na otázky kde, kam, kdy, jak. Jsou to slova neohebná.

Kde? - vpředu, nahoře, daleko, zde, vysoko, doma, venku, uprostřed.

Kam? - pryč, domů, dozadu, doprava, sem, nahoru, dozadu, dolů, ven.

Kdy? - včera, dnes, zítra, ráno, večer, loni, pozdě, dříve, znovu, potom.

Jak? - honem, lehce, zdravě, krásně, lépe, úprkem, česky, časně, úzce.

PŘEDLOŽKY - Předložky se spojují s podstatnými jmény. Jsou to slova neohebná.

Například: na louce, u lesa, po ulici, v metru, vedle nádraží, k tetě, před mostem, o mamince, od táty, kolem stromu, s tebou, nad lesem, z látky, na dalekou cestu, po úzké pěšině, v novém bytě.

SPOJKY - Spojky spojují věty nebo slova. Jsou to slova neohebná.

Například: chlapci i děvčata; malá či velká; Petr a Pavel; dnes nebo zítra; Slíbil, že nikomu neotevře.

ČÁSTICE - Částice uvozují samostatné věty. Jsou to slova neohebná.

At se mi práce podaří.

Copak musí pokaždé vyhrát?

Kéž by přestalo pršet.

Necht se nám práce podaří.

Zdalipak vám to oznámil?

CITOSLOVCE - Citoslovce vyjadřují nálady, city nebo označují zvuky a hlasy. Jsou to slova neohebná.

Nálady a city: ach, oj, fuj, hej, hop, ouvej, achich, jemine, hurá, brr.

Hlasy a zvuky: ťuk, břink, bác, dup, hop, kokodák, žbluňk, vrkú, haf.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 13 - Slovní druhy - PRACOVNÍ LIST

Určete slovní druh vyznačeného slova:

zabývat se **oním** problémem

tiše se přiblížil

s **výkopovými** pracemi

Kéž by byly prázdniny!

zabývat se **účetnictvím**

jít na **nádraží**

pátá rychlostní prémie

..., **abych** uspořádal

navzdory dešti

přišel jsem domů

tomu nerozumím

nudný projev

zatoč **vlevo**

urychleně ti pomohu

v **téže** minutě

holubičí **povaha**

za **starobylým** domem

mnoho náhod

na **stéblech**

nějaký čas

zrušené **zelinářství**

..., **čím** pak...?

králova koruna

dostat **neštovice**

jít **k** němu

s **dvojími** názory

kač, kač (kachna)

nic neobvyklého

šestnáct koní

milion obyvatel

Pozvali jsme ho, **ale** on... ..

jména **trojího** rodu

svazek **konvalinek**

Odešla, **aniž** pozdravila.

takový sen

žádný problém

krásná alej

vystoupil **zpoza** stromu

zamrzlý rybník

zachoval se **rozhodně**

Než vyběhl,

šel na film **pětkrát**

kynuté **těsto**

mluvíme **česky**

nevím, **kdo** přišel

házet **kamením**

v Orlických **horách**

...čekal, **až** přijdou... ..

opuštěné **rýžoviště**

kabát **od** babičky

čísí noviny

Co budeme...?

se zinkovou **konví**

sportovci, **kterí** přestanou

bůhvíco uslyšíme

Jaký je...?

odjel **narychlo**

Kdybyste tolik nekřičeli,

...nevzal, **třebaže** měl hlad.

dvacet čtyři stolů

Řekni mi, o **čem** to... ..

chvilkový rozmar

takovou hloupost

měl z **toho** strach

krokodýlí zuby

téhož roku

stromy rostou **samy**

plátce daně

Pepíček je **zvědavý**

kovová noha

je to **táž** dívka

na **Velikonoce**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

diví muži
vířivý tanec
mluvil **potichu**
končit **u** pole
boj skončil
školní **jídlna**
psal **rychle**
přeji si **mnohokrát** poděkovat
asi o **deset** procent
zámecký **klíčník**
během války
podle vašich pokynů
Za **co** půjdeš...?
už se **chválabohu** zlepšil
zničující **ostrost**
trpěliví lékaři
odmítl pozvání
přijel **na** soustředění
smutní lidé
desítky svědků
desátý pokus
naštěstí přijeli hasiči
byl tam **pětkrát**
ostýchaví mladíci
parkoval na zahradě
za zimních večerů
proti Pavlovi
zajímavá řešení
Přijdeš, **že**.
s **miliardou** korun
zítra bude hezky
úmyslně si škodí
beránci na obloze
Bum!
dvě **hrdličky**
to to dopadlo

být **čímkoliv**
třetí vydání
listnatý **strom**
na miliony lidí
ještěže si nezlomil nohu
řekni to **nahlas**
Viděl jsem, **jak** utíká.
vím **o** trojím způsobu
bát se **psů**
vidím to **dvakrát**
..., **avšak** čekal...
znát jejich **slabiny**
topoly **rostly**
zvoňte **pětkrát**
v **březových** hájích
křísící **prostředky**
v **kolika** letech
drát peří
vdané ženy
žaludový král
chodíme **vpravo**
I když mě to těší,...
dlouhá rokle
malinový džem
seděla **klidně**
dvojnásobný vrah
pošli to **letecky**
Rád bych věděl, **čemu** se...
asi **rok**
nemá **patrně** čas
vyplašená **slípka**
koupit **pro** tebe
ručně malovaný džbán
jedu **na** hory
pětkrát prohrál
Je starší **než** já.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 13 - Slovní druhy - ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Určete slovní druh vyznačeného slova:

zabývat se **oním** problémem - zájmeno
tiše se přiblížil - příslovce
s **výkopovými** pracemi - přídavné jméno
Kéž by byly prázdniny! - částice
zabývat se **účetnictvím** - podstatné jméno
jít na **nádraží** - podstatné jméno
pátá rychlostní prémie - číslovka
..., **abych** uspořádal - spojka
navzdory dešti - předložka
přišel jsem domů - sloveso
tomu nerozumím - zájmeno
nudný projev - přídavné jméno
zatoč **vlevo** - příslovce
urychleně ti pomohu - příslovce
v **téže** minutě - zájmeno
holubičí **povaha** - podstatné jméno
za **starobylým** domem - přídavné jméno
mnoho náhod - číslovka
na **stéblech** - podstatné jméno
nějaký čas - zájmeno
zrušené **zelinářství** - podstatné jméno
....., **čím** pak....? - zájmeno
králova koruna - přídavné jméno
dostat **neštovice** - podstatné jméno
jít **k** němu - předložka
s **dvojími** názory - číslovka
kač, kač (kachna) - citoslovce
nic neobvyklého - zájmeno
šestnáct koní - číslovka
milion obyvatel - číslovka
Pozvali jsme ho, **ale** on... - spojka
jména **trojiho** rodu - číslovka
svazek **konvalinek** - podstatné jméno
Odešla, **aniž** pozdravila. - spojka
takový sen - zájmeno
žádný problém - zájmeno

krásná alej - přídavné jméno
vystoupil **zpoza** stromu - předložka
zamrzlý rybník - přídavné jméno
zachoval se **rozhodně** - příslovce
Než vyběhl, ... - spojka
šel na film **pětkrát** - číslovka
kynuté **těsto** - podstatné jméno
mluvíme **česky** - příslovce
nevím, **kdo** přišel - zájmeno
házet **kamením** - podstatné jméno
v Orlických **horách** - podstatné jméno
...čekal, **až** přijdou... - spojka
opuštěné **ryžoviště** - podstatné jméno
kabát **od** babičky - předložka
čísi noviny - zájmeno
Co budeme...? - zájmeno
se zinkovou **konví** - podstatné jméno
sportovci, **kterí** přestanou - zájmeno
bůhvíco uslyšíme - zájmeno
Jaký je...? - zájmeno
odjel **narychlo** - příslovce
Kdybyste tolik nekřičeli, ... - spojka
...nevzal, **třebaže** měl hlad. - spojka
dvacet čtyři stolů - číslovka
Řekni mi, o **čem** to.... - zájmeno
chvilkový rozmar - přídavné jméno
takovou hloupost - zájmeno
měl z **toho** strach - zájmeno
krokodýlí zuby - přídavné jméno
téhož roku - zájmeno
stromy rostou **samy** - zájmeno
plátce daně - podstatné jméno
Pepíček je **zvědavý** - přídavné jméno
kovová noha - přídavné jméno
je to **táž** dívka - zájmeno
na **Velikonoce** - podstatné jméno

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

diví muzíci - přídavné jméno
vířivý tanec - přídavné jméno
 mluvil **potichu** - příslovce
 končit **u** pole - předložka
boj skončil - podstatné jméno
 školní **jídlena** - podstatné jméno
 psal **rychle** - příslovce
 přeji si **mnohokrát** poděkovat - číslovka
 asi o **deset** procent - číslovka
 zámecký **klíčník** - podstatné jméno
během války - předložka
podle vašich pokynů - předložka
 Za **co** půjdeš...? - zájmeno
 už se **chválabohu** zlepšil - částice
 zničující **ostrost** - podstatné jméno
trpěliví lékaři - přídavné jméno
odmítl pozvání - sloveso
 přijel **na** soustředění - předložka
smutní lidé - přídavné jméno
desítky svědků - číslovka
desátý pokus - číslovka
naštěstí přijeli hasiči - částice
 byl tam **pětkrát** - číslovka
ostýchaví mladíci - přídavné jméno
parkoval na zahradě - sloveso
za zimních večerů - předložka
proti Pavlovi - předložka
zajímavá řešení - přídavné jméno
 Přijdeš, **že**. - částice
 s **miliardou** korun - číslovka
zítra bude hezky - příslovce
úmyslně si škodí - příslovce
beránci na obloze - podstatné jméno
Bum! - citoslovce
 dvě **hrdličky** - podstatné jméno
to to dopadlo - částice

být **čímkoliv** - zájmeno
třetí vydání - číslovka
 listnatý **strom** - podstatné jméno
na miliony lidí - předložka
ještěže si nezlomil nohu - částice
 řekni to **nahlas** - příslovce
 Viděl jsem, **jak** utíká. - spojka
 vím **o** trojím způsobu - předložka
 bát se **psů** - podstatné jméno
 vidím to **dvakrát** - číslovka
, **avšak** čekal... - spojka
 znát jejich **slabiny** - podstatné jméno
 topoly **rostly** - sloveso
 zvoňte **pětkrát** - číslovka
 v **březových** hájích - přídavné jméno
 křísící **prostředky** - podstatné jméno
 v **kolika** letech - číslovka
drát peří - sloveso
vdané ženy - přídavné jméno
žaludový král - přídavné jméno
 chodíme **vpravo** - příslovce
I když mě to těší,... - spojka
dlouhá rokle - přídavné jméno
malinový džem - přídavné jméno
 seděla **klidně** - příslovce
dvojnásobný vrah - číslovka
 pošli to **letecky** - příslovce
 Rád bych věděl, **čemu** se... - zájmeno
 asi **rok** - podstatné jméno
 nemá **patrně** čas - částice
 vyplašená **slípka** - podstatné jméno
 koupit **pro** tebe - předložka
ručně malovaný džbán - příslovce
 jedu **na** hory - předložka
pětkrát prohrál - číslovka
 Je starší **než** já. - spojka

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 14 – PŘEDPONY A PŘEDLOŽKY – (s/se, z/ze, vz-/vze-) - UČIVO

PŘEDPONY A PŘEDLOŽKY

Předpona je část slova. Její smysl spočívá v tom, že obměňuje věcný význam odvozeného slova:
dal: rozdal, vydal, dodal, oddal, podal, udal, vzdal;

nést: odnést, vynést, vnést, snést, donést, vznést, nadnést.

Předložka je samostatné slovo, je jedním ze slovních druhů. Je to slovo neohebné (neskloňuje se, ani nečasuje):

za městem, před městem, od města, v městě, do města, u města, k městu;

přes most, k mostu, na most, okolo mostu, pod mostem, od mostu, za mostem.

PŘEDPONY

Předpony jsou **části slov ve všech jeho tvarech** (například v různých pádech), na rozdíl od předložky, která stojí u slova pouze v jednom, ve dvou, nejvýše ve třech pádech:

odpověď - odpovědi - odpověďmi - odpovědí - odpovědím;

vjezd - vjezdu - vjezdem - vjezdy - vjezdů - vjezdům - vjezdech.

Odvozená slova mohou mít jednu, dvě i tři předpony:

vylézt, povylézt, nepovylézt.

Některé předpony mohou mít dvojí podobu - mohou být zakončeny na souhlásku nebo na samohlásku:

nadpis - nadepiš;

bezpečný - bežešvý.

PŘEDPONY S-, Z-, VZ-

Výslovnost těchto předpon se řídí hláskami, které po předponách následují, takže se při psaní nemůžeme řídit jejich výslovností:

sbírat, zpráva, vzpamatovat.

Předpony s-, se- píšeme tehdy, když slovesa s touto předponou a slova příbuzná mají význam:

- směřování dohromady: sbírat, sbalit, sešít, stmelit, skamarádit
- směřování shora dolů: sestoupit, spadnout, skrčit, skácet
- směřování z povrchu pryč: sloupnout, setřít, spláchnout
- mnohá slova píšeme s předponou s- z tradice: strava.

Předpony vz-, vze- píšeme tehdy, když jde:

- o směřování vzhůru: vzlétl, vzpíná se, vztyčit, vzpažit
- o vymanění se z nějakého stavu: vzpamatovat, vzpírá se
- o pohyb nebo činnost proti něčemu: vzpouzet se, vzpoura, vzbouření
- o začátek děje: vzkázat, vzpomínka.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Předpony z-, ze- píšeme, pokud jde o význam:

- stát se nějakým, změny děje: zčervenat, ztrouchnivět, zkazit
- dokončení děje: zklamat, zkrátit, zpevnění, zkrocený.

Některá slova se vyslovují stejně, v písmu se však liší předponami s-, se-, z-, ze-, mají i jiný význam:

spravit = opravit;

zpravit = informovat.

PŘEDLOŽKY

(informativně)

Předložky vyjadřují místo (na stole), čas (za týden), způsob (bez problémů), míru (přes hodinu), příčinu (kvůli bouřce), účel (pro zdraví), původ (ze železa).

Významy vyjadřují až ve spojení se jménem, s nímž tvoří předložkový pád.

Předložky podle původu dělíme na *vlastní*, které jsou ve větách vždy předložkami (v, z, s, od, pod) a *nevlastní*, které jsou ve větách někdy předložkami, jindy podstatnými jmény nebo příslovci (během, kolem).

Předložky tvoří předložkovou vazbu s podstatným jménem, zájmenem nebo číslovkou: z Itálie, v časopise, za námi, v devět.

Mezi předložku a následující slovo lze většinou snadno vložit další slovo: do Evropy - do jižní Evropy, od sestry - od mé sestry.

PŘEDLOŽKY S, SE, Z, ZE

Výslovnost napsaných předložek záleží na tom, jaké hlásky po nich následují, při psaní se tedy nemůžeme spoléhat na výslovnost:

z dopisu, s řepou, z talíře, z čítanek, s jehlou.

Předložky s, se se pojí se jménem v 7. pádě:

se spolužákem, s úsměvem, s nákupem, s Helenou, se Zdeňkem.

Předložky z, ze se pojí se jménem ve 2. pádě:

z domova, z Krkonoš, z tašky, z překlížky, ze sametu.

Chceme-li zdůraznit, že se nejedná o pohyb zevnitř, ale o pohyb z povrchu pryč nebo po povrchu dolů, můžeme napsat předložku s, se i ve spojení se jménem v 2. pádě: shodit ze stolu i se stolu.

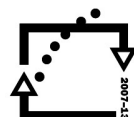
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 14 – PŘEDPONY A PŘEDLOŽKY – (s/se, z/ze, vz-/vze-) – PRAC. LIST

Doplňte správně písmeno s nebo z:

spí i v __toje	ro __mražené potraviny	skalní ro __sedlina
ves byla v __hůru	jdu na ro __cvičku	__krč se
__pěvácký hlas	__pronevěra	uzavřít __mír
kdo to __páchal	pozorně se ro __hlédni	ro __čepýřený vrabec
strany se __loučily	__háněli se po tobě	chce __pasit svět
postavit __rub	__konstruuji kružnici	nehoda je __pojila
těsto v ledničce __tuhlo	krásný ro __hled	tábor __končil
__pečovat se osudu	populární __pěvák	__hledání po letech
najednou se ro __nemohl	__těží	__kamarádíme se
__těžka	námořníci __vinuli plachty	__pálil za sebou mosty
zahrada v __květá	__pupný syn	urovnat __vár
v __planul láskou	velký __hon	jsem ro __mrzelý
v __tát z postele	mláďata __tichla	báseň byla __hudebněna
velmi se __děsil	ro __jívené děti	__trávit týden u moře
__emřel před rokem	rychle se __eskupte	__ešpulit ústa
__píchnout si šaty	důležitá __kušenost	má __pověď
__lehka	__klouzni se se mnou	poupátko se ro __vilo
ne __křívím ti ani vlasek	vzácný v __tavač	břehy se __esuly
__úžit si sukni	pomalů se v __pamatoval	ro __břesklo se
__ešplhat po laně	__rážet kuželky	již se __cházejí
__etlelá mršina	ro __měnit peníze	ro __lil čaj
ro __dávát radost	__tuha	v __nesly se do výše

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doplňte správně písmeno s nebo z:

spadl __ e žebříku

__ okna

vítat se __ babičkou

__ e srdečným pozdravem

odešel __ Petrem

árie __ opery

láhev __ e šťávou

otrhat __ e stromu

__ e synem

__ omalováněk

sejít __ cesty

výpis __ počítače

jít __ tatínkem

__ postele

jíst __ chutí

seběhl __ e schodů

tlačenka __ cibulí

__ e skla

není to __ ním lehké

__ radostí

létat __ květu na květ

napadnout __ e zálohy

__ níkým nemluv

lovci __ e psy

__ hor

Eva __ Pavlem

__ tvárníc

sebrat __ koberce

posoudit __ jiného hlediska

sejde __ očí

Doplňte správně písmeno s nebo z:

__ kreslit dva předměty

veřejná __ práva budovy

__ líbal svou přítelkyni

ne __ těžuj si na práci

__ jednat mír

byl __ jednán na práci

vojenský __ běh

co se __ běhlo (přihodilo)

__ kosit hranu

__ volat na jednání

odvysílat důležitou __ právu

__ trhal se námahou

__ měnil jsem zaměstnání

__ válet dolů balvany

__ pravít automobil

jen si to __ těžuješ

__ vést ke hříchu

__ vrhnout dolů

__ hlízet z rozhledny

__ běhli se dohromady

__ kosit vysokou travu

jít do __ měnárny

__ užovat si sukni

celý příběh __ kreslil

smlouva byla __ jednána

__ tluč ty dvě prkna k sobě

__ válet louku

Bětko __ bíhá dolů z kopce

co tě __ užuje

ne __ vrhni to na sebe

osud nás __ vedl dohromady

__ trhnout dolů

__ běh lidu

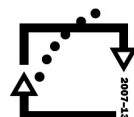
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 14 – PŘEDPONY A PŘEDLOŽKY – (s/se, z/ze, vz-/vze-) – ŘEŠENÍ

Doplňte správně písmeno s nebo z:

spí i vstoje	rozmražené potraviny	skalní rozsedlina
ves byla vzhůru	jdu na rozcvičku	skrč se
zpěvácký hlas	zpronevěra	uzavřít smír
kdo to spáchal	pozorně se rozhlédni	rozčepýřený vrabec
strany se sloučily	sháněli se po tobě	chce spasit svět
postavit srub	zkonstruuji kružnici	nehoda je spojila
těsto v ledničce ztuhlo	krásný rozhled	tábor skončil
zpečovat se osudu	populární zpěvák	shledání po letech
najednou se roznemohl	stěží	skamarádíme se
ztěžka	námořníci svinuli plachty	spálil za sebou mosty
zahrada vzkvétá	zpupný syn	urovnat svár
vzplanul láskou	velký shon	jsem rozmrzelý
vstát z postele	mláďata ztichla	báseň byla zhudebněna
velmi se zděsil	rozjívěné děti	strávit týden u moře
zemřel před rokem	rychle se seskupte	sešpulit ústa
spíchnout si šaty	důležitá zkušenost	má zpověď
zlehka	sklouzni se se mnou	poupátko se rozvilo
nezkřívím ti ani vlasek	vzácný vstavač	břehy se sesuly
zúžit si sukni	pomalu se vzpamatoval	rozbřesklo se
sešplhat po laně	srážet kuželky	již se scházejí
zetlelá mršina	rozměnit peníze	rozlil čaj
rozdávat radost	ztuha	vznesly se do výše

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doplňte správně písmeno s nebo z:

spadl ze žebříku	z okna	vítat se s babičkou
se srdečným pozdravem	odešel s Petrem	árie z opery
láhev se šťávou	otrhat ze stromu	se synem
z omalováněk	sejít z cesty	výpis z počítače
jít s tatínkem	z postele	jíst s chutí
seběhl ze schodů	tlačenka s cibulí	ze skla
není to s ním lehké	s radostí	létat z květu na květ
napadnout ze zálohy	s nikým nemluví	lovci se psy
z hor	Eva s Pavlem	z tvárnice
sebrat z koberce	posoudit z jiného hlediska	sejde z očí

Doplňte správně písmeno s nebo z:

skreslit dva předměty	veřejná správa budovy	zlíbal svou přítelkyni
nestěžuj si na práci	sjednat mír	byl zjedнан na práci
vojenský zběh	co se zběhlo (přihodilo)	zkosit hranu
svolat na jednání	odvysílat důležitou zprávu	ztrhal se námahou
změnil jsem zaměstnání	sválet dolů balvany	spravit automobil
jen si to ztěžuješ	svést ke hřichu	svrhnout dolů
shlížet z rozhledny	sběhli se dohromady	skosit vysokou travu
jít do směnárny	zužovat si sukni	celý příběh zkreslil
smlouva byla sjednána	stluč ty dvě prkna k sobě	zválet louku
Bětka sbíhá dolů z kopce	co tě sužuje	nezvrhni to na sebe
osud nás svedl dohromady	strhnout dolů	sběh lidu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 15 – SHODA POD. A PŘÍS. V PŘÍČESTÍ MINULÉM - UČIVO

Už víme, že základ věty – základní skladební dvojice věty je taková nejmenší část věty, která dává smysl, které rozumíme, a která tudíž nepotřebuje další doplnění. Obsahuje přísudek, a většinou i podmět, tento může být v češtině na rozdíl od angličtiny nevyjádřený, většinou věty obsahují i další větné členy, o kterých se budeš učit později.

PODMĚT A PŘÍSUDEK - opakování

Podmět je základní větný člen, který vyjadřuje, **kdo** nebo **co** něco dělá.

Ptáme se na něj otázkou 1. pádu (kdo? co?).

Podmět bývá nejčastěji vyjádřen

- podstatným jménem (Zajíc přihopkal.)
- zájmenem (My jsme to nebyli.)
- číslovkou (Dva chybí.)
- přídavným jménem (Vyvolaný šel k tabuli.)

Podmět nemusí být ve větě vždy vyjádřen. Poznáme ho buď z předešlé věty, nebo z tvaru slovesa. Říkáme, že je to **podmět nevyjádřený**: Jdete pozdě.

Podmět, který je rozvit dalšími větnými členy, se nazývá **podmět rozvitý**: Tento malý chlapec přišel do školy.

Ve větě můžeme mít i **několikanásobný podmět**. Je vyjádřen více slovy:

Kočky a psi si hrají. Maminky a děti jsou v parku. (Toto učivo probereme později.)

Nejdůležitějším členem každé věty je **přísudek**. Vyjadřuje, co podmět dělá, co se s ním děje nebo jaký je. Bývá vyjádřen

- slovesem s plným významem - **přísudek slovesný**: Do školy **přišel** Petr včas.
- podstatným nebo přídavným jménem a slovesem s neplným významem (být, stát se) - **přísudek jmenný se sponou**: Kamil **je** **bystrý**.

Podmět a přísudek jsou **základní větné členy**. Tvoří spolu **základní skladební dvojici**.

Podmět závisí na přísudku. Pro pravopis je důležité, že přísudek se podmětem shoduje v rodě a čísle. Psaní koncovky příčestí činného se tedy řídí podmětem. (Příčestí činné je tvar slovesa v přísudku v čase minulém.)

PSANÍ I, Í, Y, Ý V KONCOVKÁCH SLOVES

Co musíš umět, abys správně napsal i, í, y, ý v koncovkách sloves:

- poznat koncovku
- poznat sloveso
- poznat slovesný tvar, zejména příčestí
- vědět, ve kterých slovesných tvarech píšeme v koncovkách vždy měkké i, í
- vědět, že v koncovkách příčestí minulého se psaní koncovky řídí rodem podmětu
- poznat ve větě podmět a určit u něho rod.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MĚKKÉ I, Í V KONCOVKÁCH SLOVES

Měkké -i, -í napíšeme v koncovkách sloves:

- v přítomném čase: stav-ím, stav-íš, stav-í, stav-íme, stav-íte
- v budoucím čase: postav-ím, postav-íš, postav-í, postav-íme, postav-íte
- v rozkazovacím způsobu: ozv-i se, vymysl-i (bez ohledu na rod adresáta).

SHODA PŘÍSUDKU S PODMĚTEM v čase minulém S POMOCÍ UKAZOVACÍCH ZÁJMEN

- Je-li podmětem podstatné jméno rodu mužského životného v čísle množném, napíšeme v koncovce přičestí měkké -i (ti chlapci si hráli).
- Je-li podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném, napíšeme v koncovce přičestí tvrdé -y (ty nože se ztupily).
- Je-li podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném, napíšeme v koncovce přičestí tvrdé -y (ty můry létaly).
- Je-li podmětem podstatné jméno rodu středního v čísle množném, napíšeme v koncovce přičestí -a (ta světla se rozsvítila).

Je-li podmět vyjádřen zájmenem my, vy, nebo není-li vyjádřen, píšeme v koncovce přičestí měkké -i (my tam nebyli, nebyli tam). Vyplývá-li z předešlé věty, že máme na mysli podmět rodu ženského, pak píšeme tvrdé -y (nebyly tam), nebo rodu středního, pak píšeme v koncovce přičestí -a (nebyla tam).

Jestliže je ve větě podmět všeobecný (někdo, oni, lidé, všichni), píšeme v koncovce přičestí měkké -i (V televizi dávali dobrodružný film.).

Psaní koncovky v přičestí se řídí podmětem i tehdy, když je podmět nevyjádřený. Podmět musíme určit na základě předcházejících vět: Chlapci odešli ze školy v jednu. Šli kolem parku. Zde se zastavili a zahráli si kopanou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 15 – SHODA POD. A PŘÍS. V PŘÍČESTÍ MINULÉM – PRACOVNÍ LIST

Doplňte správně i/y/a ve shodě:

vepři chrochtal __

ohradil __ jsme celou louku

stroje stál __

vojáci střílel __

psi ležel __ u boudy

krávy bučel __

v křoví se ozýval __ strnadi

lamy pobíhal __

lidé spěchal __

břízy se zazelenal __

mlynáři mlel __ obilí

nad polem létal __ papíroví draci

holubi vrkal __

ptáci zpíval __

cvičitelky zavolal __ na psy

kousky masa se ještě neuvařil __

ukazatelé byl __ publikování

žirafy se pásly __

počítače nám usnadnil __ práci

přátelé se pozdravil __

otepi se rozsypal __

velmi se div __ l

bystřiny šuměl __

nepohnutě stál __

býci se splašil __

stodoly shořel __

ženy byl __ unaveny

pávi křičel __

motorky vyjel __

řidiči přivázel __ zboží

byl __ zavalení prací

teplé dny už uplynul __

vyučující se usmíval __

houseři syčel __

tyto košile se nežehlil __

zkaz __ l vystoupení

špačci přiletěl __

blížil __ jsme se k cíli

zalep __ l botu

tyto dívky vyrušoval __

utratil __ jsme všechny peníze

u lesa byl __ dvě stavení

žáci vyšl __ před školu

vlasy jí zešedivěl __

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

lovci střílel __ bažanty

nocí se krátil __

netopýři lovil __ hmyz

kroupy poničil __ úrodu

ženy vařil __

pravidla byl __ porušena

hráči dal __ první branku

karty věštil __ budoucnost

krtci hloubil __ chodby

ohně plápolal __

nabídl __ nám zákusky a kávu

přístroje se porouchal __

výběrčí odešel __

vrby se nakláněl __ nad hladinu

lidé tančil __

koně se plašil __

v rozhlasě vysílal __ pohádku

jablka na stromech dozrával __

komáři bzučel __

koťata začal __ pít mléko

horníci rubal __ uhlí

příbuzní se sešl __

buchty kynul __

davy zvědavců přicházel __

kolem cesty rostl __ jeřáby

bály měl __ veliký úspěch

děti si vesele hrál __

oděvy byl __ vyčištěny

koně cválal __

skřivánci šveholil __

ryby plaval __ v hloubce

vítězové přijel __

přišel __ sem

kuchyně byl __ nově vybaveny

namydl __ l se mýdlem

Japonci uzavřel __ dohodu

hlás __ l se o svá práva

děti si hrál __

plazi se pomalu pohyboval __

prožil __ veliké dobrodružství

košile byl __ lemovány krajkami

kohouti kokrhal __

rodiče nám to nedovolil __

mušky se chytil __ do pavučiny

kuřata se tul __ la

hrozil __ jim pěstí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 15 – SHODA POD. A PŘÍS. V PŘÍČESTÍ MINULÉM – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Doplňte správně i/y/a ve shodě:

vepři chrochtali

bystřiny šuměly

ohradili jsme celou louku

nepohnutě stáli

stroje stály

býci se splášili

vojáci střileli

stodoly shořely

psi leželi u boudy

ženy byly unaveny

krávy bučely

pávi křičeli

v křoví se ozývali strnadi

motorky vyjely

lamy pobíhaly

řidiči přivázeli zboží

lidé spěchali

byli zavaleni prací

břízy se zazelenaly

teplé dny už uplynuly

mlynáři mleli obilí

vyučující se usmívali

nad polem létali papíroví draci

houseři syčeli

holubi vrkali

tyto košile se nežehlily

ptáci zpívali

zkazil vystoupení

cvičitelky zavolaly na psy

špačci přiletěli

kousky masa se ještě neuvařily

blížili jsme se k cíli

ukazatelé byli publikováni

zalepil botu

žirafy se pásly

tyto dívky vyrušovaly

počítače nám usnadnily práci

utratili jsme všechny peníze

přátelé se pozdravili

u lesa byla dvě stavení

otepi se rozsypaly

žáci vyšli před školu

velmi se divil

vlasy jí zešedivěly

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

lovci stříleli bažanty

nocí se krátily

netopýři lovili hmyz

kroupy poničily úrodu

ženy vařily

pravidla byla porušena

hráči dali první branku

karty věštily budoucnost

krtci hloubili chodby

ohně plápolaly

nabídli nám zákusky a kávu

přístroje se porouchaly

výběrčí odešli

vrby se nakláněly nad hladinu

lidé tančili

koně se plašili

v rozhlasě vysílali pohádku

jablka na stromech dozrávala

komáři bzučeli

koťata začala pít mléko

horníci rubali uhlí

příbuzní se sešli

buchty kynuly

davy zvědavců přicházely

kolem cesty rostly jeřáby

bály měly veliký úspěch

děti si vesele hrály

oděvy byly vyčištěny

koně cválali

skřivánci šveholili

ryby plavaly v hloubce

vítězové přijeli

přišli sem

kuchyně byly nově vybaveny

namydlil se mýdlem

Japonci uzavřeli dohodu

hlásil se o svá práva

děti si hrály

plazi se pomalu pohybovali

prožili veliké dobrodružství

košile byly lemovány krajkami

kohouti kokrhali

rodiče nám to nedovolili

mušky se chytily do pavučiny

kuřata se tulila

hrozili jim pěstí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 16 – MLUVNICKÉ KATEGORIE SLOVES - UČIVO

Slovesa jsou slova ohebná, jako jediný ohebný slovní druh se tzv. časují.

Slovesa jsou slova, která mohou vyjadřovat - činnost (pracovat),

- stav (ležet) nebo

- změnu stavu (zčervenat)

V pátém ročníku bychom měli u nich umět určit:

a) osobu:

1. já	1. my
2. ty	2. vy
3. on, ona, ono	3. oni, ony, ona

b) číslo:

- jednotné - singulár (dělám)
- množné - plurál (děláme)

c) způsob:

- oznamovací - indikativ (dělám, děláme)
- rozkazovací - imperativ (dělej!, dělejme!)

U tohoto způsobu se neurčuje čas.

- podmínovací - kondicionál (dělal bych, dělali bychom)

U tohoto způsobu čas lze určit, ale to se naučíš až ve vyšším ročníku.

d) čas:

- přítomný - přezens (dělám, děláme)
- minulý - préteritum (dělal jsem, dělali jsme)
- budoucí - futurum (budu dělat, budeme dělat)

POZNÁMKA:

Dále se u sloves se ve vyšších ročnících naučíš určovat:

slovesný rod

slovesný vid

třídy a vzory

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 16 – MLUVNICKÉ KATEGORIE SLOVES – PRACOVNÍ LIST

Určete mluvnické kategorie slovesa - osoba, číslo, způsob a u zp. oznamovacího i čas:

- je známkován
- byli byste diskutovali
- vydržet
- byl bych vykraden
- budu proklínat
- hrál bys
- byl bych hodoval
- bloudím
- provleče
- budeme hodovat
- probíral jsi
- začínáme
- jsem zvolen
- byl bys nabízel
- loučili jste se
- strhnu
- vyroste
- šeptat
- byl by býval opožděn
- hvízdal
- šeptám
- byla bych čarovala

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- povšimneme si
- hrajete
- budeš hrát
- je napsán
- vykoupil jsi
- byl jsi
- nalít
- budete zapsáni
- byl hrán
- umožňuješ
- doběhli jste
- bude zkoumat
- je vykoupen
- čarujeme
- polít
- vyřešil jsi
- pláčeš
- byl bys hlodal
- kreslit
- bude povytažen
- chtíval bych
- ustelu
- bude procezen
- budou reklamovat

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 16 – MLUVNICKÉ KATEGORIE SLOVES – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Určete mluvnické kategorie slovesa:

je známkován - os. 3., jednotné č., čas přítomný, zp. oznamovací

byli byste diskutovali - os. 2., množné č., čas minulý, zp. podm. minulý

vydržet - osobu nelze určit (infinitiv)

byl bych vykraden - os. 1., jednotné č., čas přítomný, zp. podm. přítomný

budu proklínat - os. 1., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

hrál bys - os. 2., jednotné č., čas přítomný, zp. podm. přítomný

byl bych hodoval - os. 1., jednotné č., čas minulý, zp. podm. minulý

bloudím - os. 1., jednotné č., čas přítomný, zp. oznamovací

provleče - os. 3., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

budeme hodovat - os. 1., množné č., čas budoucí, zp. oznamovací

probíral jsi - os. 2., jednotné č., čas minulý, zp. oznamovací

začínáme - os. 1., množné č., čas přítomný, zp. oznamovací

jsem zvolen - os. 1., jednotné č., čas přítomný, zp. oznamovací

byl bys nabízel - os. 2., jednotné č., čas minulý, zp. podm. minulý

loučili jste se - os. 2., množné č., čas minulý, zp. oznamovací

strhnu - os. 1., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

vyroste - os. 3., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

šeptat - osobu nelze určit (infinitiv)

byl by býval opožděn - os. 3., jednotné č., čas minulý, zp. podm. minulý

hvízdát - osobu nelze určit (infinitiv)

šeptám - os. 1., jednotné č., čas přítomný, zp. oznamovací

byla bych čarovala - os. 1., jednotné č., čas minulý, zp. podm. minulý

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

povšimneme si - os. 1., množné č., čas budoucí, zp. oznamovací

hrajete - os. 2., množné č., čas přítomný, zp. oznamovací

budeš hrát - os. 2., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

je napsán - os. 3., jednotné č., čas přítomný, zp. oznamovací

vykoupil jsi - os. 2., jednotné č., čas minulý, zp. oznamovací

byl jsi - os. 2., jednotné č., čas minulý, zp. oznamovací

nalít - osobu nelze určit (infinitiv)

budete zapsáni - os. 2., množné č., čas budoucí, zp. oznamovací

byl hráč - os. 3., jednotné č., čas minulý, zp. oznamovací

umožňuješ - os. 2., jednotné č., čas přítomný, zp. oznamovací

doběhli jste - os. 2., množné č., čas minulý, zp. oznamovací

bude zkoumat - os. 3., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

je vykoupěn - os. 3., jednotné č., čas přítomný, zp. oznamovací

čarujeme - os. 1., množné č., čas přítomný, zp. oznamovací

polít - osobu nelze určit (infinitiv)

vyřešil jsi - os. 2., jednotné č., čas minulý, zp. oznamovací

pláčeš - os. 2., jednotné č., čas přítomný, zp. oznamovací

byl bys hlodal - os. 2., jednotné č., čas minulý, zp. podm. minulý

kreslit - osobu nelze určit (infinitiv)

bude povytažen - os. 3., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

chtíval bych - os. 1., jednotné č., čas přítomný, zp. podm. přítomný

ustelu - os. 1., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

bude procezen - os. 3., jednotné č., čas budoucí, zp. oznamovací

budou reklamovat - os. 3., množné č., čas budoucí, zp. oznamovací

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 17 – KATEGORIE PODST. JMEN - UČIVO

PODSTATNÁ JMÉNA

Podstatná jména jsou názvy osob, zvířat, věcí, ale označujeme jimi i vlastnosti a děje. Jsou to slova ohebná, která se skloňují.

U podstatných jmen určujeme pád, číslo a rod (životnost), vzor.

PÁD – určujeme pomocí pádových otázek

1. pád - kdo? co?
2. pád - koho? čeho?
3. pád - komu? čemu?
4. pád - koho? co?
5. pád - oslovujeme, voláme
6. pád - o kom? o čem?
7. pád - kým? čím?

Číslo

jednotné - určíme ho pomocí ukazovacích zájmen ten, ta, to

množné - určíme ho pomocí ukazovacích zájmen ti, ty, ta

Rod

ženský - na podstatné jméno v základním tvaru ukážeme zájmenem

ta

střední - na podstatné jméno v základním tvaru ukážeme zájmenem

to

mužský - na podstatné jméno v základním tvaru ukážeme zájmenem

ten

U rodu mužského rozlišujeme **životnost a neživotnost** podle tvaru podstatného jména v 1. a 4. pádě. Podstatná jména rodu mužského životného mají tyto tvary různé (pes - psa), podstatná jména rodu mužského neživotného stejné (dům - dům). Podstatná jména s koncovou jsou vždy životná (soudce, důchodce, hokejista).

Vzor

Přehled vzorů podstatných jmen

vzory rodu mužského: **pán, hrad, muž, stroj, předseda, soudce**

vzory rodu ženského: **žena, růže, píseň, kost**

vzory rodu středního: **město, moře, kuře, stavení**

Vzory podstatných jmen poznáváme zpravidla podle koncovek 1. a 2. pádu čísla jednotného. V některých pádech podstatná jména koncovku nemají.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 17 – MLUVNICKÉ KATEGORIE PODST. JMEN – PRACOVNÍ LIST

Určete mluv. kategorie podstat. jména - pád, číslo, rod (živostnost / neživostnost) a vzor:

sněhuláci!

bez našeho občanství

přistoupil k loži

s kánětem

práskal bičem

Jano!

chvilka s knihami

udělal tři kotrmelce

slavní tenisté

pracujeme na počítačích

chytil malou bělici

Řeka ústí do moře.

Máme potíže s kázní.

je to nádherná kamej

vystřelil torpéda

vystudoval akademii

vyrovnal se s hrozbou

vypořádat se s úkoly

se slavným zpěvákem

zajít si k fotbalistům

Mrkev je zdravá.

přijel k výstavišti

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

seskok **parašutisty**

jít do svého **kadeřnictví**

jděte ke **šplhadlům**

Jenda je ještě malý.

položil to na **desku**

Sbalila oděvy do **ranců**.

k **čertovi**

znám své **zástupce**

Nad městem přelétlo **vznášedlo**.

krmili jsme **holuby**

koš na **papíry**

medvěde!

neobejdeme se bez **kuchaře**

přilepit k **sedadlům**

zákrok **hokejisty**

záložka do **knihy**

těžíme z **rozdílů**

topíme **uhlím**

láska k **divadlu**

získali nové **zkušenosti**

babička zahнала **psa**

návrat z **hor**

žili v **doupatech**

s **přátelstvím**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 17 – MLUVNICKÉ KATEGORIE PODST. JMEN – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Určete mluv. kategorie podstat. jména - pád, číslo, rod (živostnost / neživostnost) a vzor:

- sněhuláci! - rod mužský - životný, číslo množné, 5. pád, vzor pán
- bez našeho občanství - rod střední, číslo jednotné, 2. pád, vzor stavení
- přistoupil k loži - rod střední, číslo jednotné, 3. pád, vzor moře
- s kánětem - rod střední, číslo jednotné, 7. pád, vzor kuře
- práskal bičem - rod mužský - neživotný, číslo jednotné, 7. pád, vzor stroj
- Jano! - rod ženský, číslo jednotné, 5. pád, vzor žena
- chvilka s knihami - rod ženský, číslo množné, 7. pád, vzor žena
- udělal tři kotrmelce - rod mužský - neživotný, číslo množné, 4. pád, vzor stroj
- slavní tenisté - rod mužský - životný, číslo množné, 1. pád, vzor předseda
- pracujeme na počítačích - rod mužský - neživotný, číslo množné, 6. pád, vzor stroj
- chytil malou bělici - rod ženský, číslo jednotné, 4. pád, vzor růže
- Řeka ústí do moře. - rod střední, číslo jednotné, 2. pád, vzor moře
- Máme potíže s kázní. - rod ženský, číslo jednotné, 7. pád, vzor píseň
- je to nádherná kamej - rod ženský, číslo jednotné, 1. pád, vzor píseň
- vystřelil torpéda - rod střední, číslo množné, 4. pád, vzor město
- vystudoval akademii - rod ženský, číslo jednotné, 4. pád, vzor růže
- vyrovnal se s hrozbou - rod ženský, číslo jednotné, 7. pád, vzor žena
- vypořádat se s úkoly - rod mužský - neživotný, číslo množné, 7. pád, vzor hrad
- se slavným zpěvákem - rod mužský - životný, číslo jednotné, 7. pád, vzor pán
- zajít si k fotbalistům - rod mužský - životný, číslo množné, 3. pád, vzor předseda
- Mrkev je zdravá. - rod ženský, číslo jednotné, 1. pád, vzor píseň
- přijel k výstavišti - rod střední, číslo jednotné, 3. pád, vzor moře

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

seskok **parašutisty** - rod mužský - životný, číslo jednotné, 2. pád, vzor předseda

jít do svého **kadeřnictví** - rod střední, číslo jednotné, 2. pád, vzor stavení

jděte ke **šplhadlům** - rod střední, číslo množné, 3. pád, vzor město

Jenda je ještě malý. - rod mužský - životný, číslo jednotné, 1. pád, vzor předseda

položil to na **desku** - rod ženský, číslo jednotné, 4. pád, vzor žena

Sbalila oděvy do **ranců**. - rod mužský - neživotný, číslo množné, 2. pád, vzor stroj

k **čertovi** - rod mužský - životný, číslo jednotné, 3. pád, vzor pán

znám své **zástupce** - rod mužský - životný, číslo množné, 4. pád, vzor soudce

Nad městem přelétlo **vznášedlo**. - rod střední, číslo jednotné, 1. pád, vzor město

krmili jsme **holuby** - rod mužský - životný, číslo množné, 4. pád, vzor pán

koš na **papíry** - rod mužský - neživotný, číslo množné, 4. pád, vzor hrad

medvěde! - rod mužský - životný, číslo jednotné, 5. pád, vzor pán

neobejdeme se bez **kuchaře** - rod mužský - životný, číslo jednotné, 2. pád, vzor muž

přilepit k **sedadlům** - rod střední, číslo množné, 3. pád, vzor město

zákrok **hokejisty** - rod mužský - životný, číslo jednotné, 2. pád, vzor předseda

záložka do **knihy** - rod ženský, číslo jednotné, 2. pád, vzor žena

těžíme z **rozdílů** - rod mužský - neživotný, číslo množné, 2. pád, vzor hrad

topíme **uhlím** - rod střední, číslo jednotné, 7. pád, vzor stavení

láska k **divadlu** - rod střední, číslo jednotné, 3. pád, vzor město

získali nové **zkušenosti** - rod ženský, číslo množné, 4. pád, vzor kost

babička zahнала **psa** - rod mužský - životný, číslo jednotné, 4. pád, vzor pán

návrat z **hor** - rod ženský, číslo množné, 2. pád, vzor žena

žili v **doupatech** - rod střední, číslo množné, 6. pád, vzor kuře

s **přátelstvím** - rod střední, číslo jednotné, 7. pád, vzor stavení

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 18 – PŘÍDAVNÁ JMÉNA – UČIVO

PŘÍDAVNÁ JMÉNA

Přídavná jména jsou slova, která se přidávají k podstatným jménům.

Vyjadřují: vlastnosti osob (bystrý chlapec)
 vlastnosti zvířat (chytrá liška)
 vlastnosti věcí (křehké sklo)
 vlastnosti jevů (králův slib)

DRUHY PŘÍDAVNÝCH JMEN

Přídavná jména dělíme na tvrdá, měkká a přivlastňovací. Rozlišujeme je podle koncovky v 1. pádě čísla jednotného v rodě mužském, ženském a středním:

tvrdá: černý, černá, černé

měkká: letní, letní, letní

přivlastňovací: Alešův, Alešova, Alešovo, Jitčín, Jitčina, Jitčino.

VZORY PŘÍDAVNÝCH JMEN

Přídavná jména tvrdá mají vzor mladý. Podle vzoru mladý se skloňují všechna přídavná jména, která mají v 1. pádě jednotného čísla trojí zakončení podle rodu:

-ý, -á, -é. (Řekneme si: velký muž, velká žena, velké dítě)

Přídavná jména měkká mají vzor jarní. Podle vzoru jarní se skloňují všechna přídavná jména, která mají v 1. pádě jednotného čísla jedno zakončení:

-í pro všechny tři rody (tygří muž, tygří žena, tygří dítě).

Přídavná jména přivlastňovací mají dva vzory otcův a matčin.

Tvoří se od podstatných jmen označujících osoby, od vlastních jmen osob a zvířat koncovkami -ův (-ova, -ovo) a -in (-ina, -ino): bratrův, Evin.

Rod přídavného jména přivlastňovacího poznáme podle koncovky. Koncovka přídavného jména přivlastňovacího se svým rodem shoduje s rodem přivlastňovacího podstatného jména (otcova sestra - otcovu sestru).

PŘÍDAVNÁ JMÉNA TVRDÁ

U přídavných jmen tvrdých píšeme v koncovkách jednotného čísla vždy tvrdé -ý (pracovitý člověk, slabý chlapec, urostlý muž, s devítihlavým drakem).

V koncovkách množného čísla u všech rodů píšeme tvrdé -í (pracovití lidé, slabí chlapci, urostlí muži). Pozor si musíme dát na zakončení -ými v 7. pádě množného čísla ve všech rodech.

Některá přídavná jména tvrdá mohou mít v 1. pádě kromě základního tvaru také tvar jmenný (zdráv, šťastna, laskavo). Jejich pravopis se řídí vzorem: šťasten, šťastna, šťastno, šťastni, šťastny, šťastna.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PŘÍDAVNÁ JMÉNA MĚKKÁ

V koncovkách přídatných jmen měkkých píšeme vždy měkké -í (cizí muž, cizí žena, cizí dítě, cizí mláďata). Měkké -í napíšeme ve všech tvarech měkkých přídatných jmen.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA PŘIVLASTŇOVACÍ

Skloňování přídatných jmen přivlastňovacích je tvrdé. V množném čísle píšeme v koncovce měkké -i jen v 1. a 5. pádě rodu mužského životného (tetini bratři, Alešovi kamarádi). V ostatních koncovkách píšeme tvrdé -y nebo -ý (k strýčkovým přátelům). V 7. pádě množného čísla je koncovka -ými.

Při odůvodňování pravopisu je vhodné užívat vzor matčin i v těch případech, kde bychom správně měli použít vzor otcův (dědečkových knihách - matčiných knihách), protože vzor otcův má před koncovkou obojetnou souhlásku -v-.

PŘÍKLADY ODŮVODŇOVÁNÍ PRAVOPISU KONCOVEK PŘÍDAVNÝCH JMEN

znám_ zpěváci

1. krok: -í je v koncovce
 2. krok: slovo známí je přídatné jméno tvrdé
 3. krok: skloňuje se podle vzoru mladý
 4. krok: známí zpěváci jako mladí zpěváci
- závěr: v koncovce slova známí napíšeme měkké -í.

sobol_ kožešina

1. krok: -í je v koncovce
 2. krok: slovo sobolí je přídatné jméno měkké
 3. krok: skloňuje se podle vzoru jarní
 4. krok: sobolí kožešina jako jarní kožešina
- závěr: v koncovce slova sobolí napíšeme měkké -í.

tatínkov_ písně

1. krok: -y je koncovka
 2. krok: slovo tatínkovy je přídatné jméno přivlastňovací
 3. krok: skloňuje se podle vzoru otcův, k odůvodnění použijeme vzor matčin
 4. krok: tatínkovy písně jako matčiny písně
- závěr: v koncovce slova tatínkovy napíšeme tvrdé -y.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 18 – PŘÍDAVNÁ JMÉNA – PRACOVNÍ LIST

Doplňte i/y ve výrazu a určete druh přídatného jména:

s kovovým __ šperky	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
kos __ zobák	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
odborníkov __ zkušenosti	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
Slavíčkov __ krajinomalby	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
lékařov __ rady	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
koroptv __ hnízdo	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
technikov __ přístroje	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
Svatoplukov __ pruty	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
hanliv __ mi výroky	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
Alšov __ bojovníci	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
rybářov __ sítě	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
z vos __ ho hnízda	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
za trnkov __ m keřem	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
lékařov __ asistenti	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
v poznámkov __ ch sešitech	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
sloupy chrámov __ ch dveří	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
únor bíl __	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
několik jedlov __ ch šišek	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
krokodýl __ slzy	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>
s nevyspal __ mi žáky	<i>př. jm. tvrdé * měkké * přivlastňovací * podstatné jméno</i>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doplňte -i, -í/-y, -ý v koncovkách výrazů:

churav __ starci

ps __ počasí

dědečkov __ psi

sousedov __ holubi

Brandlov __ obrazy

lipov __ čaj

borov __ les

na rozsáhl __ ch polích

z vos __ ho hnízda

sedlákov __ koně

šoférov __ doklady

v borov __ ch lesích

v tmav __ ch sklepích

konstruktérov __ plány

pro krokodýl __ slzy

bíl __ zajíc

o dědečkov __ ch pohádkách

koz __ mléko

otcov __ známí

v sov __ m hnízdě

z nov __ ch úspěchů

s bíl __ mi kabáty

sousedov __ dcery

Jirkov __ spolužáci

závodníkův __ úspěchy

Dvořákov __ symfonie

strojníkov __ nástroje

ledov __ mi nápoji

sobol __ kožešina

ze slab __ ch trubek

velitelov __ vojáci

kovov __ nástroj

několik jedlov __ ch šišek

zahradníkův __ pomocníci

ciz __ partner

laskav __ m pohledem

instalatérov __ služby

za trnkov __ m keřem

o znám __ ch hercích

strýčkov __ názory

bíl __ motýli

lékařov __ rady

vesel __ lidé

králov __ rádci

v Masarykov __ ch knihách

mezi ryb __ mi šupinami

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 18 – PŘÍDAVNÁ JMÉNA - ŘEŠENÍ

Doplňte i/y ve výrazu a určete druh přídatného jména:

s kovovými šperky - př. jm. tvrdé

kosí zobák - př. jm. měkké

odborníkovy zkušenosti - př. jm. přivlastňovací

Slavíčkovy krajinomalby - př. jm. přivlastňovací

lékařovy rady - př. jm. přivlastňovací

koroptví hnízdo - př. jm. měkké

technikovy přístroje - př. jm. přivlastňovací

Svatoplukovy pruty - př. jm. přivlastňovací

hanlivými výroky - př. jm. tvrdé

Alšovi bojovníci - př. jm. přivlastňovací

rybářovy sítě - př. jm. přivlastňovací

z vosího hnízda - př. jm. měkké

za trnkovým keřem - př. jm. tvrdé

lékařovi asistenti - př. jm. přivlastňovací

v poznámkových sešitech - př. jm. tvrdé

sloupy chrámových dveří - př. jm. tvrdé

únor bílý - př. jm. tvrdé

několik jedlových šišek - př. jm. tvrdé

krokodýlí slzy - př. jm. měkké

s nevyspalými žáky - př. jm. tvrdé

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doplňte -i, -í/-y, -ý v koncovkách výrazů:

churaví starci

psí počasí

dědečkovi psi

sousedovi holubi

Brandlovy obrazy

lipový čaj

borový les

na rozsáhlých polích

z vosího hnízda

sedlákovi koně

šoférovy doklady

v borových lesích

v tmavých sklepích

konstruktérovy plány

pro krokodýlí slzy

bílý zajíc

o dědečkových pohádkách

kozí mléko

otcovi známí

v sovím hnízdě

z nových úspěchů

s bílými kabáty

sousedovy dcery

Jirkovi spolužáci

závodníkovy úspěchy

Dvořákovy symfonie

strojníkovy nástroje

ledovými nápoji

sobolí kožešina

ze slabých trubek

velitelovi vojáci

kovový nástroj

několik jedlových šišek

zahradníkovi pomocníci

cizí partner

laskavým pohledem

instalatérový služby

za trnkovým keřem

o známých hercích

strýčkovy názory

bílí motýli

lékařovy rady

veselí lidé

královi rádci

v Masarykových knihách

mezi rybími šupinami

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 19 – ZÁJMENA – UČIVO

ZÁJMENA

Zájmena jsou slova, která zastupují jména nebo ukazují na osoby, zvířata a věci.
Jsou to slova ohebná, skloňují se.

DRUHY ZÁJMEN

osobní:	Zájmen je mnoho, dle významu je třídíme na:
přivlastňovací:	já, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, ona, se, si
ukazovací:	můj, tvůj, jeho, její, náš, váš, jejich, svůj
tázací:	ten, tento, tehle, onen, takový, týž, tentýž, sám
vztažná:	kdo?, co?, jaký?, který?, čím?, kdopak?, copak?...
neurčitá:	kdo, co, jaký, který, čím, jenž
záporná:	někdo, něco, nějaký, některý, něčí, leckdo, lecco, leckterý, ledakdo, leckdo, kdokoli, kdosi, málokdo, cosi, kterýsi, jakýsi, čísi...
	nikdo, nic, nijaký, ničí, žádný

SKLOŇOVÁNÍ OSOBNÍCH ZÁJMEN

	já	ty	se
1. pád	já	ty	-
2. pád	mě, mne	tebe, tě	sebe
3. pád	mně, mi	tobě, ti	sobě, si
4. pád	mě, mne	tebe, tě	sebe, se
6. pád	mně	tobě	sobě
7. pád	mnou	tebou	sebou

U zájmena **ty**, se užíváme:
delší tvary po předložkách (Pro tebe nic nemám.) a při důrazu (Sebe stále odbývám.);
kratší tvary ve všech ostatních případech.

U zájmena **já** užíváme:
ve 2. a 4. pádě - mě je vždy správné, mne užíváme řidčeji;
ve 3. pádě - mně je vždy správné, mi jen ve spojení bez předložky a bez důrazu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	my	vy	on, ono
1. pád	my	vy	on, ono
2. pád	nás	vás	jeho, něho
3. pád	nám	vám	jemu, němu
4. pád	nás	vás	jeho, něho
6. pád	nás	vás	něm
7. pád	námi	vámi	jím, ním

	ona	oni, ony, ona
1. pád	ona	oni, ony, ona
2. pád	jí, ní	jich, nich
3. pád	jí, ní	jim, nim
4. pád	ji, ni	je, ně
6. pád	jí, ní	jich, nich
7. pád	jí, ní	jimi, nimi

Při psaní obtížnějších tvarů si pomůžeme porovnáním se stejným pádem jiného zájmena. Přitom si vždy odpovídají krátké a dlouhé tvary:
mě - tě, mně - tobě, ním - tím, ji - tu, jí - tou.

SKLOŇOVÁNÍ PŘIVLASTŇOVACÍCH ZÁJMEN

	můj, tvůj	moje, tvoje	jeho
1. pád	můj, tvůj	moje, tvoje	jeho
2. pád	mého, tvého	mé, tvé	jeho
3. pád	mému, tvému	mé, tvé	jeho
4. pád	můj, tvůj	moji, tvoji	jeho
6. pád	mém, tvém	mé, tvé	jeho
7. pád	mým, tvým	mou, tvou	jeho

	její	náš (váš)	jejich
1. pád	její	náš, naše	jejich
2. pád	jejího, její	našeho, naší	jejich
3. pád	jejímu, její	našemu, naší	jejich
4. pád	jejího, její	náš, naši	jejich
6. pád	jejím, její	našem, naší	jejich
7. pád	jejím, její	naším, naší	jejich

Při určení správné koncovky si pomůžeme:

tvarem ukazovacích zájmen: v naší (té), vaší (tu), v jejich (těch)
vzorem jarní: její (jarní), jejími (jarními)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 19 – ZÁJMENA – PRACOVNÍ LIST

Určete druh vyznačeného zájmena:

Co budeme...?
mluvit se **mnou**
...kopce, z **něhož** si
být **čímkoliv**
váš nález
odlesk **mého** vozu
k **němu** nechod'
Sportovci, **kterí** přestanou
znám i **jeho**
udělám **ti**
plnit **jejich** úkoly
jejich námitky
bát se **všeho** hmyzu
nikdo se nepřihlásil
Tebe se nebojím.
znám **ji**
takovýto svetr
Nevím, **koho** se to týká.
kdo **je** zná
téhož roku
svou vlast
Na **čem** jste...?
..., **čím** pak...?
jejich dluhy
jeho dlouhé nohy
stromy rostou **samy**
není to **nic**
vypila **vše**
Čemu bys dal...?
...kresbu, **kterou** nakreslila
jejich Milošek
s **mými** přáteli
počítám s **vaším** souhlasem
pojedu s **ní**

někdo přešel
z **jejích** úspěchů
Z **čích** ...?
kdosi zaklepal
vrátil **se**
podívat se po **své** čepici
něco jsem našel
do **těch** Svitav
tomu vtipu
nesmíš **ji** dráždit
nevím, **kdo** přišel
Jaká je ta káva?
naše knihy
v **našich** zprávách
všem lidem
vyprávět o **jeho** životě
z **ní** nikdy
Kdo bude...?
Všechna města, **jež** dobyl...
požádat **moji** sekretářku
jejich dovolená
můj spolužák
kvůli **ní**
jdu k **němu**
můj počítač
Která z těch...?
tvé jablko
stoupl **ti** na nohu
neznám **nikoho**
tvůj rozum
zdědit po **ní**
tento dům
nikdo to neřekl
bez **tvoji** poznámky

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 19 – ZÁJMENA – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Určete druh vyznačeného zájmena:

Co budeme...? - z. tázací
mluvit se **mnou** - z. osobní
...kopce, z **něhož** si ... - z. vztažné
být **čímkoliv** - z. neurčité
váš nález - z. přivlastňovací
odlesk **mého** vozu - z. přivlastňovací
k **němu** nechod' - z. osobní
Sportovci, **kterí** přestanou - z. vztažné
znám i **jeho** - z. osobní
udělám **ti** - z. osobní
plnit **jejich** úkoly - z. přivlastňovací
jejich námítky - z. přivlastňovací
bát se **všeho** hmyzu - z. neurčité
nikdo se nepřihlásil - z. záporné
Tebe se nebojím. - z. osobní
znám **ji** - z. osobní
takovýto svetr - z. ukazovací
Nevím, **koho** se to týká. - z. tázací
kdo **je** zná - z. osobní
téhož roku - z. ukazovací
svou vlast - z. přivlastňovací
Na **čem** jste....? - z. tázací
....., **čím** pak....? - z. tázací
jejich dluhy - z. přivlastňovací
jeho dlouhé nohy - z. přivlastňovací
stromy rostou **samy** - z. ukazovací
není to **nic** - z. záporné
vypila **vše** - z. neurčité
Čemu bys dal...? - z. tázací
...kresbu, **kterou** nakreslila - z. vztažné
jejich Milošek - z. přivlastňovací
s **mými** přáteli - z. přivlastňovací
počítám s **vaším** souhlasem - z. přivlastňovací
pojedu s **ní** - z. osobní

někdo přešel - z. neurčité
z **jejích** úspěchů - z. přivlastňovací
Z **čích**? - z. tázací
kdosi zaklepal - z. neurčité
vrátil **se** - z. osobní
podívat se po **své** čepici - z. přivlastňovací
něco jsem našel - z. neurčité
do **těch** Svitav - z. ukazovací
tomu vtipu - z. ukazovací
nesmíš **ji** dráždit - z. osobní
nevím, **kdo** přišel - z. vztažné
Jaká je ta káva? - z. tázací
naše knihy - z. přivlastňovací
v **našich** zprávách - z. přivlastňovací
všem lidem - z. neurčité
vyprávět o **jeho** životě - z. přivlastňovací
z **ní** nikdy - z. osobní
Kdo bude...? - z. tázací
Všechna města, **jež** dobyl... - z. vztažné
požádat **moji** sekretářku - z. přivlastňovací
jejich dovolená - z. přivlastňovací
můj spolužák - z. přivlastňovací
kvůli **ní** - z. osobní
jdu k **němu** - z. osobní
můj počítač - z. přivlastňovací
Která z těch...? - z. tázací
tvé jablko - z. přivlastňovací
stoupl **ti** na nohu - z. osobní
neznám **nikoho** - z. záporné
tvůj rozum - z. přivlastňovací
zdědit po **ní** - z. osobní
tento dům - z. ukazovací
nikdo to neřekl - z. záporné
bez **tvoji** poznámky - z. přivlastňovací

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 20 - ČÍSLOVKY – UČIVO

V češtině máme čtyři základní druhy číslovek:
základní, řadové, druhové a násobné.

Druh číslovek určujeme pomocnou otázkou, která nám napovídá, jak se na danou číslovku ve větě zeptat.

Základní druhy číslovek			
čísllovky	význam	kontrolní otázky	například
základní	Vyjadřují počet, množství.	Kolik?	jedna, milion, dvacet dva, několik, mnoho
řadové	Označují pořadí.	Kolikátý?	první, dvacátý první, stý, několikátý
druhové	Vyjadřují počet, množství druhů nějakého jevu označeného podstatným jménem.	Kolikery? Kolikero?	dvojí, troje, devatero, několikero, desatero
násobné	Vyjadřují kolikrát se nějaká věc vyskytuje, kolikrát se něco znásobilo.	Kolikanásobný? Kolikrát?	trojnásobný, stonásobný, několikanásobný, jednou, tisíckrát, několikrát

Kromě toho můžeme číslovky dělit také na
určité a **neurčité**,
zde je hlavním rozdílem to,
zda číslovka vyjadřuje nějaký konkrétní číselný údaj, či ne.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 20 - ČÍSLOVKY - PRACOVNÍ LIST

Určete druh vyznačené číslovky:

druhý počítač	do odstavce sedm
šestý v řadě	čtyřma rukama
čtyřnásobná babička	sedmý závodník
dvě dívky	milion obyvatel
padesátá kopie	nač troje hodinky
třetí vydání	dvě koruny
mít dvojí kleště	jeden z učitelů
málo nabídek	milióntého návštěvníka
tisíc důvodů	šestery dupačky
trojnásobný vítěz	potřebovat trojí mouku
desátý pokus	udělej to na dvakrát
nebudu to říkat stokrát	sedmery hodinky
mnoho náhod	pět výherců
za pár let	desatery šaty
vidět pár měst	dvacet tři řidiči
sedm set lidí	několik brouků
troje tepláky	několik chlapců
asi o deset procent	dvakrát měř
tříkrát se vrátila	namontovat dvoje zámky
zkoušela jsem to šestkrát	trojí rukavice
desítky svědků	byl tam pětkrát
šestnáct koní	v kolika letech
na dvě hodiny	stá kniha
ve čtvrtém zápase	čtvery noviny
dvojí máslo	měřit dvojím metrem
několik lidiček	pátá rychlostní prémie
dvojí tvaroh	pět set metrů
pětkrát prohrál	dvoje kleště
23. září	vem si troje plavky
třetí program	napiš to osmkrát
přeji si mnohokrát poděkovat	dvojnásobný vrah
mít troje klíče	dvoje kamna
dvoje brýle	čtvery šaty
dvacet dva řidiči	už po několikáté
k dvěma stům fanoušků	šel na film pětkrát

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 20 - ČÍSLOVKY – ŘEŠENÍ PRO UČITELE

Určete druh vyznačené číslovky:

druhý počítač - č. řadová
šestý v řadě - č. řadová
čtyřnásobná babička - č. násobná
dvě dívky - č. základní
padesátá kopie - č. řadová
třetí vydání - č. řadová
 mít **dvojí** kleště - č. druhová
málo nabídek - č. základní
tisíc důvodů - č. základní
trojnásobný vítěz - č. násobná
desátý pokus - č. řadová
 nebudu to říkat **stokrát** - č. násobná
mnoho náhod - č. základní
 za **pár** let - č. základní
 vidět **pár** měst - č. základní
sedm set lidí - č. základní
troje tepláky - č. druhová
 asi o **deset** procent - č. základní
tříkrát se vrátila - č. násobná
 zkoušela jsem to **šestkrát** - č. násobná
desítky svědků - č. základní
šestnáct koní - č. základní
 na **dvě** hodiny - č. základní
 ve **čtvrtém** zápase - č. řadová
dvojí máslo - č. druhová
několik lidiček - č. základní
dvojí tvaroh - č. druhová
pětkrát prohrál - č. násobná
23. září - č. řadová
třetí program - č. řadová
 přeji si **mnohokrát** poděkovat - č. násobná
 mít **troje** klíče - č. druhová
dvoje brýle - č. druhová
dvacet dva řidiči - č. základní
 k **dvěma stům** fanoušků - č. základní

do odstavce **sedm** - č. základní
čtyřma rukama - č. základní
sedmý závodník - č. řadová
milion obyvatel - č. základní
 nač **troje** hodinky - č. druhová
dvě koruny - č. základní
jeden z učitelů - č. základní
milióntěho návštěvníka - č. řadová
šestery dupačky - č. druhová
 potřebovat **trojí** mouku - č. druhová
 udělej to na **dvakrát** - č. násobná
sedmery hodinky - č. druhová
pět výherců - č. základní
desatery šaty - č. druhová
dvacet tři řidiči - č. základní
několik brouků - č. základní
několik chlapců - č. základní
dvakrát měř - č. násobná
 namontovat **dvoje** zámky - č. druhová
trojí rukavice - č. druhová
 byl tam **pětkrát** - č. násobná
 v **kolika** letech - č. základní
stá kniha - č. řadová
čtvery noviny - č. druhová
 měřit **dvojím** metrem - č. druhová
pátá rychlostní prémie - č. řadová
pět set metrů - č. základní
dvoje kleště - č. druhová
 vem si **troje** plavky - č. druhová
 napiš to **osmkrát** - č. násobná
dvojnásobný vrah - č. násobná
dvoje kamna - č. druhová
čtvery šaty - č. druhová
 už po **několikáté** - č. řadová
 šel na film **pětkrát** - č. násobná